

Kitsy nii pkëe San Mateo

Pxusykoltoo Jesucrist

(Lc. 3:23-38)

¹ Kitsy re xseety pxusykoltoo Jesucrist. Lo xtiyy David ni lo xtiyy Abraham sëed Jesús.

² Abraham kok pxosy Isaac, lëe Isaac na kok pxosy Jacob, lëe Jacob na kok pxosy Judá ni betsy Judá. ³ Chop Judá Tamar kop Fares ni Zara. Lëe Fares kok pxosy Esrom, lëe Esrom na kok pxosy Aram. ⁴ Lëe Aram kok pxosy Aminadab, lëe Aminadab na kok pxosy Naasón, lëe Naasón na kok pxosy Salmón. ⁵ Chop Salmón Rahab kop Booz. Chop Booz Rut kop Obed. Lëe Obed kok pxosy Isaí. ⁶ Lëe Isaí kok pxosy rey David aan chop rey David kwnaa nii kok tsiil Urías kop Salomón.

⁷ Lëe Salomón kok pxosy Roboam, lëe Roboam na kok pxosy Abías, lëe Abías na kok pxosy Asa. ⁸ Lëe Asa kok pxosy Josafat, lëe Josafat na kok pxosy Joram, lëe Joram na kok pxosy Uzías. ⁹ Lëe Uzías kok pxosy Jotam, lëe Jotam na kok pxosy Acaz, lëe Acaz na kok pxosy Ezequías. ¹⁰ Lëe Ezequías kok pxosy Manasés, lëe Manasés na kok pxosy Amón, lëe Amón na kok pxosy Josías. ¹¹ Lëe Josías kok pxosy Jeconías ni betsy Jeconías. Mer tiemp ko lëe xaa Babilonia sikni xoo xaa Israel nëz Babilonia.

¹² Aan loxsye ptsiñ xaa Babilonia, lëe Jeconías kop Salatiel. Lëe Salatiel kok pxosy Zorobabel. ¹³ Lëe Zorobabel kok pxosy Abiud, lëe Abiud na kok pxosy Eliaquim, lëe Eliaquim na kok pxosy Azor. ¹⁴ Lëe Azor kok pxosy Sadoc, lëe Sadoc na kok pxosy Aquim, lëe Aquim na kok pxosy Eliud. ¹⁵ Lëe Eliud kok pxosy Eleazar, lëe Eleazar na kok pxosy Matán, lëe Matán na kok pxosy Jacob. ¹⁶ Lëe Jacob

kok pxosy José, lëë José kok tsiil Mariy, lëë Mariy na kok xñaá Jesús, xaa nii kwloolë no Crist.

¹⁷ Tsida pxusykoltoo meñ Israel kwtedy lo kislyu re destye Abraham axte David. Stsida xaa kwtedy destye David axte tse nii lëë meñ Israel sey nëz Babilonia. Stsida xaa kwtedy destye worñee lëë meñ Israel sey nëz Babilonia axte worñee lëë Crist koly.

Lëë Jesucrist koly

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Sinrii mod koly Jesucrist. Lëë xñaá xaa Mariy no nii ktsiilña chop José. Per antes nii ktsiilña xaa, lëë Mariy kok xiñ por Kyalbini Ntson. ¹⁹ Per como tu xaa buen nak José, koklasty xaa nii nyeñ meñ nii lëë xaa blaa Mariy. Por ngo lëë xaa kwlokyeñ klaa tsilaan xaa me. ²⁰ Lëë xaa lox kwlokyeñ nii singo kuuñtsyey xaa, tsiñee lëë tu xangly Dios kunee lo xaa lo mgaan chëb:

—José, lo xtiy David sëedoo. Ptsiilña Mariy, por xiñ Kyalbini Ntson kap me. ²¹ Lëë Mariy kap tu mëëdpkiy aan no nii kolël xaa Jesús. Singo kcholë xaa por lëë xaa kteelaa meñ xkyedzy xaa lo tol.

²² Kchësyo kok parñee kak cumplir tiits nii pxaal Dios lo profet tsiñee chëb xaa:

²³ Lëë tu kwnaa yeeñ kakxiñ aan lëë me kap tu mëëdpkiy, aan lëë mëëd ko kcholë Emanuel.
(Tiits ko nak sinak xñee ñe: Lëë Dios nakni lëë no.)

²⁴ Tsiñee lëë José bna, lëë xaa beeñtsyey nii kwnabey xangly Dios. Lëë xaa ptsiilña Mariy. ²⁵ Per kwyonidy xaa Mariy, sink lëë xaa kwlës axte nii lëë Mariy kop mëëd. Aan lëë xaa kwloolë mëëd ko Jesús.

2

Lëë xaa chak kukan Jesús

¹ Tsiñee lëe Jesús lox koly leñ kyedzy Belén nii ngab Judea, lëe bla xaa chak nii sëed nëz laa xlyañ ngbidz ptsiñ Jerusalén. Lëe Herodes nak rey tiemp ko. ² Lëe xaa chak ko kwnabtiits chëb:

—¿Ko xrey meñ Israel nii koly? Por lëe noo syoopnaal tu mëly nii kwlañ nëz laa xlyañ ngbidz. Mëly go bluuy loo noo nii lëe xaa koly aan lëe noo syoop ksoxib lo xaa.

³ Tsiñee lëe rey Herodes biñ nii chëb xaa chak ko, lëe xaa kwyo kyalnë kchë xaa meñ Jerusalén. ⁴ Tsigo lëe rey Herodes kwnabey koktsyetsy kchësy xaa nii xñabey lo pxosy ni kchësy maestre ley, aan lëe xaa kwnabtiits chëb xaa:

—Pa no nii kaly Crist.

⁵ Lëe xaa go chëb:

—Tu kyedzy nii lë Belén nii ngab Judeaw, por lëe profet pkëe sinrii:

⁶ Lëe lëe do meñ Belén,
nikxe nii wiñ xkyedzy to,
mastre nono lo kchë kyedzy nii ngab Judá,
por leñ xkyedzy to kchoo tu xaa nii kñabey,
aan lëe xaa kantsi meñ Israel.

⁷ Loxsye ngo lëe Herodes kwtsyetsy tsilaan ksa xaa chak ko, aan lëe xaa kwnabtiits pa woortyee kon xaa mëly go.

⁸ Tsigo lëe xaa pxaal xaa Belén, aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Kol tsi siko, aan kol kyub mëed ko. Aan tsiñee ktsil do xaa, kol kluuy tiits lon parñee kaksoxibaa lo xaa.

⁹ Loxsye kwnee rey lo xaa, lëe xaa si. Aan lëe mëly nii kon xaa kwlañ tugak sinech lo xaa, aan lëe ma kwsobtse axte laañee nix Jesús. ¹⁰ Tsiñee lëe ksa xaa chak ko kon nii lëe mëly kwsobtse, per nli busy ble xaa. ¹¹ Lëe xaa kwsëeb leñ yu, aan tsiñee lëe xaa kon mëed chop xñaa mëed Mariy, lëe xaa pkady or, yaal ni ngwaan xlyaa nex nii lë mirra. ¹² Per lëe Dios kwnee lo xaa lo mgaan. Chëb

Dios nii nody nii tsiktedy xaa lo Herodes. Por ngo lëe xaa kwseñ stu nëz par kyey xaa xkyedzy xaa.

Lëe José sey nëz Egipto

¹³ Tsiñee lëe ksa xaa chak ko bi, lëe tu xangly Dios kunee lo José lo mgaan chëb:

—Kuxche, biy mëed ni biy xñaan mëed aan pxooñ kwey nëz Egipto. Por lëe Herodes kyub mëed par kuty xaa mëed. Kwyo siko axte nii kënen lool stub.

¹⁴ Lëe José kuxche aan kyool sini xaa mëed chop xñaan nëz Egipto. ¹⁵ Siko kwyo xaa axte nii lëe Herodes kuty. Kchësy nrii ptsyool xaa parñee kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chëb xaa: “Egipto byakxin xiñaan.”

Lëe Herodes xñabey kety mëedpkiy

¹⁶ Tsiñee lëe Herodes byeñ nii lëe ksa xaa chak ko pkëeti xaa, per nli busy blëe xaa. Aan lëe xaa kwlii cuent pa wortyee kon xaa chak ko mëly, aan lëe xaa kwnabey kuty kchësy mëedpkiy nii chap chop iz par kyety nii no leñ kyedzy Belén ni leñ kyedzy nii nche kexka siko. ¹⁷ Singo mod lëe tiits nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa:

¹⁸ Leñ kyedzy Ramá biiñ Raquel,
porñee lëe kchë xiñ me kuty,
aan nikxe xñee meñ lo me,
per xekwty me, lëe me choon.

¹⁹ Per loxsye kuty Herodes, lëe tu xangly Dios kunee lo José lo mgaan xtañ meñ Egipto chëb:

²⁰ —Kuxche, aan byey Israel ksal mëed ni xñaan mëed, por lëe kchësy xaa nii kokladzy nyuty mëed kuty.

²¹ Tsigo lëe José kuxche aan lëe xaa sikni mëed chop xñaan nëz Israel. ²² Per tsiñee biñ xaa nii lëe xiñ Herodes nii lëe Arquelao sob xñabey Judea, lëe xaa ptsyeb nyey xaa siko. Aan como lëe Dios kaa kwneel lo xaa lo mgaan, lëe

xaa sey nöz Galilea. ²³ Tsiñee lëe xaa ptsiñ Galilea, lëe xaa kwtedyso tu kyedzy nii lë Nazaret. Singo mod lëe xtiits profet kok cumplir tsiñee chëb xaa nii xaa Nazaret kak Jesús.

3

Lëe Juan xluuy xtiits Dios

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Leñ tse go lëe Juan Bautist bislo xluuy xtiits Dios tañ pidzy nii nche Judea, ² xñee xaa:

—Kol ktikche styoo do lo Dios, porque lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey.

³ Lëe Juan nak xaa nii pseety profet Isaías tsiñee chëb xaa:

Son meñ tsiy xaa tsiñee lëe xaa kñee lo meñ tu tañ pidzy këb xaa:

“Kol kxixkwaa nöz nii tedy xaa nii xñabey.

Kol kwii tu nöz tubli.”

⁴ Kits lady camey kwyaaxab Juan, lëe xcinturón xaa kwyaaxab con kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw xaa. ⁵ Tsigo lëe meñ Jerusalén, ni meñ nii no nöz Judea ni kchësy meñ nii ncheno kex chu kiigwpee Jordán kwey laañee so Juan. ⁶ Aan tsiñee lëe meñ lox xobtolo xtol lo Dios, lëe Juan xchoobnis meñ chu kiigwpee Jordán.

⁷ Per tsiñee kon Juan nii ndaly xaa fariseo ni xaa saduceo ptsiñ chakladzy chobnis, lëe Juan chëb:

—¡Nak to sinak mëel! ¿Cho në nii lëe do telaa lo kyalntseeb nii kxaal Dios? ⁸ Kol kpañ sinak xñabey Dios parñee kak nyoo nii nli lëe do ptikche styoo do lo Dios.

⁹ Kak nyaady to nii Abraham nak pxosy to. Por nli xñen nii schilo kyuñ Dios kyo re xiñ Abraham. ¹⁰ Lëe kiibiyag kaa tse so mbës parñee chug silu yag nii xkyëdy nex aan tsow lo ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy styoo lo Dios. ¹¹ Nli naa xchoobnis lëe do con nis parñee kpikche styoo do lo

Dios. Per lëe xaa nii kiid tsiñee lëen kpi kchoobnis meñ nii kniladzy xtiits Dios con Kyalbini Ntson, ni lëe xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Porque mastre non xaa lon, ni lab xaa xyaldy koyaa. ¹² No xpal xaa ña xaa par kuuñnyë xaa xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëe xaa kotsey xobxtily leñ ngoch, per lëe xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuuydy.

Lëe Juan xchoobnis Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Galilea pchoo Jesús, lëe xaa kwey lo Juan chu kiig-wpee Jordán parñee kchoobnis Juan xaa. ¹⁴ Klo kwnëdy Juan nchoobnis Juan xaa, chëb Juan:

—Naa no nii nyely lool par kchoobnisoo naa. ¿Penak nii lii sëed lon?

¹⁵ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Pchoobnis naa, por no nii kuuñ no cumplir nii xñabey Dios.

Lëe Juan ptee tiits. ¹⁶ Aan siikñee lëe Jesús lox kwchobnis, lëe kpaay byaly, aan lëe Jesús kon nii lëe xKyalbini Ntson Dios sëed sëeb sinak tu palom byab lady xaa. ¹⁷ Ni lëe xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Lëe xiñaa nii xkëstyoon so ske. Xlen lo xaa.

4

Lëe xaatox chuñ Jesús preb

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Loxsye kwchobnis Jesús, lëe Kyalbini Ntson kuni xaa tañ pidzy par kuñ xaatox xaa preb.

² Ni tu pe tawdy Jesús lo choow kpidz ni choow kyool nii kwyo xaa tañ pidzy ko. Por ngo, tsiñee lëe xaa kwlaañ,

³ lëe xaatox kwey lo xaa chëb:

—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo, kwnabey nii kyak kyo nii nche ske kyaxtily.

⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw meñ parñee kpañ meñ, sink no nii kuuñtsyey meñ kchë nii xñabey Dios.”

⁵ Loxsye ngo lëë xaatox kuni xaa leñ kyedzy Jerusalén, aan lëë xaatox blëëp xaa kik lidzy Dios laañee mastre klaa, ⁶ ni lëë xaatox chëb lo xaa:

—Deel nli Xiñ Dios nakoo, kwyas nu aan byab lyu, por leñ xkitsy Dios xñee:

Lëë Dios kxaal xangly kakni lii.

Lëë angly kñaasy lii con ña xaa,

parñee lasty kyo niyoo.

⁷ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Leñ xkitsyak Dios xñee: “Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb.”

⁸ Lëë lultime lëë xaatox kuni Jesús tu kik kiy nii per nli busy klaa, aan lëë xaatox bluuy kchësy kyedzy nii nche lo kislyu ni kchësy cos non nii no low, ⁹ aan lëë xaatox chëb lo Jesús:

—Snetsyaa kchësy lool deelñee soxiboo lon.

¹⁰ Lëë Jesús chëb:

—Bichee nu, xaatox, por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Psoxib lo Dios nii xñabey lii ni xtiits sye xaa psoob.”

¹¹ Tsigo lëë xaatox psaan Jesús aan lëë xangly Dios kuni nii taw xaa.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Tsiñee biñ Jesús nii lëë Juan no skiib, lëë xaa kwseñ nëz, lëë xaa si nëz Galilea. ¹³ Per byodre xaa leñ kyedzy Nazaret, sink lëë xaa kwtedyso tu kyedzy nii lë Caper-naum nii nche chu nistoo Galilea. Kexka siko nak xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí. ¹⁴ Kchësy nrrii kok parñee kak cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

¹⁵ Xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ Neftalí,

kyedzy nii nche stublad chu kiigwpee Jordán,
kexka chu nistoo Galilea, laañee no meñ sit.

¹⁶ Lo nguey mbañ meñ go,
per lëë meñ go kon tu bini ngol.
Lëë nguialkuty xñabey lo meñ go,
per lëë bini go psaa ni lo meñ go.

¹⁷ Destye wor go lëë Jesús bislo xñee lo meñ:

—Kol ktikche styoo do lo Dios, por lëë wor kutsiñ nii lëë
xaa kñabey.

Lëë Jesús xkwetsy tap ngoosy mël

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Tu tse lëë Jesús sitedy chu nistoo Galilea, tsiñee lëë
xaa kon chop ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo nis.
Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë Simoñ Pedre, lëë stu xaa
lë Ndresy. ¹⁹ Aan lëë Jesús chëb lo xaa:

—Kol tēnal naa parñee jkoostre to mël, sink lëen kluy
lo do xa kluuy do xtitsaa lo meñ.

²⁰ Wor go kazh nche gak xkyex xaa, lëë xaa sinal Jesús.

²¹ Sijtyak kwsë Jesús, lëë xaa kon schop ngoosy mël. Tu
xaa lë Jacob, lëë stu xaa lë Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop
xaa. Lëë xaa no jkëtë xkyex xaa leñ tu barkw ksa xaa pxosy
xaa. Lëë Jesús kwtsyetsy xaa, ²² aan wor go kazh lëë xaa
psaan pxosy xaa leñ barkw. Lëë xaa sinal Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ

(Lc. 6:17-19)

²³ Kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea, aan kchë leñ ktoo
nii kwey xaa bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ,
ni beñ kyak xaa meñ xsyakñë. ²⁴ Tyub nëz Siria biñ meñ
nii chuuñtsyey Jesús. Por ngo nii kchëlo meñ xsyakñë
kwey lo Jesús. Kwey meñ nii no kyalbini mal leñ styoo,
ni meñ nii chak wety, ni meñ nii kutoo lady, aan kchësy
meñ xsyakñë go beñ kyak Jesús. ²⁵ Ndaly meñ Galilea, ni

meñ Decápolis, ni ndaly meñ Jerusalén, ni meñ Judea, ni meñ nii ncheno stublad chu kiigwpee Jordán kunal Jesús.

5

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios tañ

¹ Tsiñee Lëë Jesús kon kchësy meñ go, lëë xaa kwsob tu chex ki. Lëë meñ big lo xaa ² aan lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ chëb xaa:

³ —Dichos meñ nii xyeñ no xtol, por lëë meñ go kyey laañee xñabey Dios.

⁴ 'Dichos meñ nii no kyalnë, por lëë Dios kchooblady styoo meñ go.

⁵ 'Dichos meñ ndolady, por lo meñ go ktee Dios kislyu.

⁶ 'Dichos meñ nii choxko kuuñtsyey nii chakladzy Dios por stee Dios kchësy nii kñab meñ go.

⁷ 'Dichos meñ nii xkëstyoo xcombañer, por skëstyoo Dios meñ go.

⁸ 'Dichos meñ nii tubli no styoo, por lëë meñ go kan Dios.

⁹ 'Dichos meñ nii xkwëes tily, porque lëë meñ go kak xiñ Dios.

¹⁰ 'Dichos meñ nii xtyedy kyalnë por xtiits Dios, por lëë meñ go kyey laañee xñabey Dios.

¹¹ 'Dichos to, tsiñee kutsyetsy meñ do ni ksaksi meñ do ni tsiñee por xtitsaa jkots tiitskizh meñ do. ¹² Kol kle ni kol ko nguiool styoo do, por lëë Dios kizh lëë do tsiñee ktsiñ do kpa. Siñee xsaksi gak meñ lëë do psaksi meñ kchë profet nii biid penaadle.

Sedy ni bini

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'Lëë do nak sinak sedy lo kislyu re. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo stub? Lëew ksyëeb porñee pa xkiiñtrew aan lëew subniy kchë meñ nii xtyedy nëz.

¹⁴ 'Lëe do nak sinak bini nii xsaani lo kislyu. Nak to sinak tu kyedzy nii nche tu kik kiy. Chilody tsolano. ¹⁵ Ni nan gaa to nii xkëedy meñ tu bini parñee kolan meño leñ tu cajón, sink lëe meñ xsoob bini go tu laañee ksaaniw lo kchë meñ nii sëeb leñ yu. ¹⁶ Singo gak kaa lëe do kol ktee nii ksaani xbini do lo meñ, parñee tsiñee kan meñ kchësy cos buen nii chuuñtsyey do, stee meñ skizh lo Tat Tios nii sob kpa.

Lëe Jesús xluuy xa nak xley Moisés

¹⁷ Chëb Jesús lo meñ:

—Këbty to tsaaplaa lëen syely parñee knilastre to xley Moisés ni kchë nii bluuy profet nii pxaal Dios penaadle. Lëdyo gon, sink lëen syely parñee kuñno cumplir. ¹⁸ Ni lëen xñe kaazhkaa lo do nii mentre bii no kpa ni bii nche kislyu, kyaaldy ni tu letre ni ni tu punt nii kë lo xley Moisés. Kchësyo kak cumplir. ¹⁹ Por ngo, kchë meñ nii xsaldy tu cos nii xñabey Dios, nikxe tu cos wiñsyew, ni deelñee xluuydy meñ lo xcombañer ksoob xtiits Dios, tsiñee lëe meñ go ktsiñ laañee xñabey Dios, lëe Dios ksyablyu meñ go. Per lëe meñ nii ksal kchë kchësy nii xñabey Dios ni kluuyo lo xcombañer, lëe Dios klisklaa meñ go laañee xñabey Dios. ²⁰ Por ngo, deelñee tsoxkody to nii kuñ do gan lo maestre ley ni lo meñ fariseo nii kuuñtsyey do nii xñabey Dios, tsitsiñdy tse nii sëeb to laañee xñabey Dios.

Lëe Jesús xluuy xa nak kyalwlëe.

(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: “Kujtyoo, por lëe meñ nii kuty saa bñech tsi lo xtisy.” ²² Per naa nii xcuentaa, lëen xñe nii kchë meñ nii klëe lo xcombañer, lëe Dios ksaksi meñ go. Lëe kchë gaa meñ nii kxiñ tiits lo xcombañer, lëe xaa nii xñabey ksaksi meñ

go. Per lëe meñ nii këb lo xcombañer: “Pa xkiiñdyoo”, lëe Dios kxaal meñ go lo ki nii chek linfiern.

²³ 'Por ngo, deelñee sol lo pkoog aan ksaladzyoo nii ngol falt lo xcombañeroo, ²⁴ psaan nii sijkadyoo lo Dios lo pkoog aan kuknab perdón lo xcombañeroo. Tsigolye schilo kpikcheel lo pkoog aan kokonoo nii sijkadyoo lo Dios.

²⁵ 'Deelñee xkëëkiy tu xaa lii aan chakladzy xaa tsikso xaa lii lo xtisy, kunee lo xaa lëe ka bii xteedyo tiits, porque deelñee kyaaboo ña xtisy, lëe xtisy këb lo mayor: “Kol ko xaa gue skiib”, aan lëe xaa ko lii skiib. ²⁶ Aan xsobaa nii kchoodyoo skiib axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

Lëe Jesús xluuy nii ndox tsoni meñ tsiil xcombañer

²⁷ 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb Dios: “Tsonidyoo tsiil stu meñ.” ²⁸ Per naa nii xcuenta lëen xñe nii cualquierseye tu xaa nii kan tu kwnaa aan ksya styoo xaa tsoni xaa me, nikxe nii beeñtsyeydy xaaw, tu tol le ngo beeñtsyey xaa.

²⁹ 'Singo tsigo busy, deelñee mëlool nii sob nëzli chuñ xtolo, kwliiw aan psëëbo. Porque penakty nii kindy tu mëlool, lëjty nii chop mëlool sob aan kyeyoo linfiern. ³⁰ O deelñee gaa ñalil chuñ xtolo, pchugo aan psëëbo, porque penakty nii sobty tu ñal, lëjty nii chop ñal sob aan kyeyoo linfiern.

Lëe Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios: “Cualquierseye xaa nii ksëëb tsiil no nii ktee xaa tublë kitsy lo me nii lëe xaa blaa me.” ³² Per naa nii xcuenta lëen xñe nii deelñee klaa tu xaa tsiil aan pkaady me chop me stu mguiy lo xaa, lëe xaa xyub nii tsoni me stu mguiy. Aan cualquierseye xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëëb tsiil le, lëe xaa chuuñtsyey tol.

Lëe Jesús xluuy nii nody nii jkon meñ Dios

³³ 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: "Tu cos nii pkonoo beeñtsyeyo." ³⁴ Per naa nii xcuentaa lëen xñe nii por ni tu cos jkondy to Dios. Jkondy to por kpaá, porque siko sob Dios, ³⁵ ni jkondy to por kislyu, por lo kislyu xsyo niy Dios, ni jkondy to por kyedzy Jerusalén, porque Dios nak rey siko. ³⁶ Ni jkondy to Dios por kik to, porque ni tu kits kik to chilody kuuñ jkiitsy to o kuuñnyeesy kaa to. ³⁷ Tsiñee xñee do nii nli tu cos, ktsëedy to lo xtiits to, tugak kol nee nliw. O deelñee gaa xñee do nli dyo, tugak kol nee nii nli dyo, ktsëedy to lo xtiits to, por ndox nii ktsëe do lo xtiits to.

Deelñee ko tu meñ falt lool, buendy nii kogookoo falt lo meñ go

(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'Kayonle gaa to nii chëb Dios: "Deelñee kwii tu meñ mëlool, kwlii gak mëló meñ go, o deelñee kwii tu meñ tu laayoo, kwlii gak tu lay meñ go." ³⁹ Per naa nii xcuentaa lëen xñe nii deelñee no cho chakladzy ksaksi lii, psaan, o deelñee gaa kyaasy tu xaa kwesyoo, ptee wi stublad kwesyoo kyaasy xaa. ⁴⁰ Deelñee tsikso tu xaa lii lo xtisy parñee kla xaa xmaankwoo, blaa kla xaa wi xchakeetoo. ⁴¹ Deelñee jkoy xoo tu xaa lii xyow xaa tu mily metre, biyo chop mily metre. ⁴² Deelñee kñab meñ nii kteedyoo tu cos lo meñ singosy, pteedyo, ni jkaadyoo cos lo meñ nii xñabtiñ.

Kol jkëstyoo meñ nii xtilyini lëe do

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Ni kayonle gaa to nii lëe pxusykoltoo do kwnee: "Pkëstyoo meñ nii ngui xñee lool, per ptilyini meñ nii xtilyini lii." ⁴⁴ Per naa nii xcuentaa lëen xñe: Kol jkëstyoo meñ nii xtilyini lëe do ni kol nab nii kakni Dios meñ nii kënlaag lëe do, ⁴⁵ tsiin kak to xiñ Tat Tios nii sob kpaá.

Por lëe xingbidz xaa xsaani lo meñ ngoptol ni lo meñ buen, ni lëe xaa xsaab kyo par meñ nii chuñ kyalbuen ni meñ nii chuñ kyalmal. ⁴⁶ Ni tu pe kneesty Dios lo do deelñee xaktyee meñ nii ngui xñee lo do xkëstyoo do. Por singo gak chuuñtsyey kchë xaa yoox nii xtop tumi par kyeyo lo xtisy nii sob Roma. ⁴⁷ Deelñee xaktyee meñ nii xyuumbey do xkëëptyux to, pe nano. ¿Pe lëdy singo nayak chuuñtsyey meñ nii xnilasty Dios? ⁴⁸ Kol ksaan xtol do, porque nody xtol pxosy to nii sob kpa.

6

Lëe Jesús xluuy xa kuñ meñ kyalbuen

¹ Kuñdy to kyalbuen laañee nche meñ parñee kanpee meño. Por ni tu pe kneesty Dios lo do singo mod. ² Por ngo, tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii no lyaadzy, jkëedyoo tsyetsy nii lëew pkadyoo, sinak chuuñtsyey grol meñ leñ ktoo ni pal nëz parñee kakyetypee lë xaa nii lëe lëesy xaa buen. Por lëen xñe kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo xaa go. ³ Singo tsigo busy tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii no lyaadzy, per ni tu lo xamiigwoo kutiistyllo. ⁴ Tsilaan pkadyoo tsiin lëe Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyeyoo tsilaan ktikche kyalnsaak ko.

Lëe Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios

(Lc. 11:2-4)

⁵ Tsiñee kutiitsni do Dios, kaktyoo sinak kchë meñ nii xsyoli leñ ktoo toon pere xñee, ni kakty to sinak meñ nii xsyo pal nëz parñee kanpee meñ meñ go. Por lëen xñe kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo meñ go. ⁶ Per lëe lii tsiñee kutiitsnil Tat Tios, byo leñ liidzyoo aan psuugw chu puert aan bitiits chopsoo Tat Tios. Aan lëe Tat Tios nii chan kchë cos nii chuuñtsyey tsilaanoo ktikche xkyalnsaakoo.

⁷ Tsiñee kutiitsnil Dios, kseejtyoo tiits nii pa xkiiñdy. Kuuñtsyeydyoo sinak chuuñtsyey meñ nii xnilasty xtiits Dios. Xsyak meñ go nii por kchë nii xñee meñ go lëë Dios ksal meñ go. ⁸ Kutiitsnidy to Dios sinak chuñ meñ go, por nanle Tat Tios pe cos xkiiñ do nikxe karty kñab tow.

⁹ Sinrii no nii kutiitsni do Dios: Tat Tios, lii nii soboo kpa, xñab noo nii kchë meñ kuuñ ksak lii.

¹⁰ Ni xñab noo nii ktsiñ tse nii kñabeyoo lo kislyu sinak nii xñabeyoo kpa.

¹¹ Bneetsy nii tyaaw noo natse.

¹² Beeñ noo perdón sinak nii chuuñ noo perdón meñ nii xko falt loo noo.

¹³ Klaadyoo jkaal xaatox lëë noo parñee kyaabty noo lo tol. Pteelaa lëë noo lo xaa.

¹⁴ Deelñee xnityladzy to falt nii xko xcombañer do lo do, snityladzy Dios xtol do. ¹⁵ Per deelñee knitylasty to xfalt xcombañer do, per ni Tat Tios nii sob kpa knitylasty xtol do.

Lëë Jesús xñee xa kuuñ ksak meñ Dios

¹⁶ Tsiñee kawdy to par kuuñ ksak to Dios, ksaa mbandy to lo do parñee kanpee meñ nii noyawdy to par kuuñ ksak to Dios. Por singo chuuñtsyey grol meñ ni lëen xñe kaazhkaa nii ni tu pe kteejty Dios lo meñ go. ¹⁷ Per tsiñee kawdy to par kuuñ ksak to Dios, kol kiib lo do ni kol kooñ kik to ¹⁸ parñee kyeñdy meñ nii karty kaw do porñee lëë do noyuuñ ksak Dios. Kol ktee nii Tat Tios sye kyeñ pe cos noyuuñtsyey do tsiin ktikche xaa xkyaalsaak to.

Lëë Jesús xñee nii tsoxkody meñ kap meñ ndaly cos lo kislyu (Lc. 12:33-34)

¹⁹ Ktoby to tub yox cos lo kislyu, por lëew kyëmëel ni lëë ngbaan gaa no. ²⁰ Sink kol tsoxko kuuñtsyey do nii jkiiñ lo do kpa, por siko kindy nkwxog nii jkëema cos ni kindy

meñ nii xkwan. ²¹ Parñee laañee tso gak nii chap to tso xkylmbañ do.

Bini nii xsaani leñ styoo meñ

(Lc. 11:34-36)

²² 'Nak mëlo do sinak tu bini nii xsaani leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo do tyub leñ styoo do nyaani. ²³ Per deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ styoo do nguey. Aan deelñee xsaanidy bini nii no leñ styoo do, ¿pe toodyxe nguey poo yeesy nak tyub leñ styoo do?

Chantsi Dios xiñ

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Ni tu cho chilody kyë tsiñ chop lo patrón. Por neñdy sle xaa lo tu xpatrón xaa, lëë stu lo xaa klëë xaa, o neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiñ tu lo xpatrón xaa, aan ksaldy xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits Dios tyub styoo do deelñee tumi tugak sini kik to.

²⁵ 'Ni lëen xñe gaa nii tsoxkody to nii dyon pe cos kaw do o ki gaa to parñee kpañ do o pe cos kakw kaa to. ¿Pe lëdy nayak mastre non kyalmbañ que nii xtyaaw, ni pe lëdy kaa nayaknan do nii mastre non xcuerp to que ladx nii chakw to? ²⁶ Kol kan kchë mguñ gaanoo. Chandy ma ni xkyëdy ma kwlaap, ni xkotseydy ma nii ktyaaw. Lëë Tat Tios nii sob kpaaxyaan ma. ¡Aan mastre non do lo kchë mguñ!
²⁷ Nikxe gaa nii tsoxko do, per ni tu wor chilody kiskool do lo tse nii kpañ do.

²⁸ '¿Penak nii choxko do por ladx nii kakw to? Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo tañ aan xkyëdy tsiñ ni xkibtyo ladx. ²⁹ Per sootaa ni rey Salomón kokwty tu ladx ngui sinak nii ngui tu kyoo, nikxe nii ndaly cos ngui kop xaa. ³⁰ Deelñee Dios tsigo busy xkakw xab kchë kizhyë nii no tañ aan xlyëdyak lëew chek lo ki, ¿penak tsigo nii xnilasty to nii lëë Dios jkakw xab to? ³¹ Pe tsinidy kik to

nii dyon pe cos kaw do o pe cos ki gaa to ni pe kakw to.
³² Kchësy cos re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë, per lëë
 lëë do nanle Tat Tios nii sob kpaä pe cos chak falt lo do.
³³ Por ngo, klo kol kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kxaal
 xaa nii kak falt lo do. ³⁴ Tsody to kyalnë nii dyon pe cos
 kak kxe, porque xaal xaal nak kyalnë tu tse.

7

Jkëëkiydy to xcombañer do

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Jkëëkiydy to xcombañer do tsiin jkëëkiydy Dios to.
² Por sinak nii xkëëkiyak to xcombañer do jkëëkiy Dios to,
 ni sinak nii chuuñtsyeyak to kuuñtsyey Dios to. ³ ¿Penak
 nii xseel chanoo kizh wiñ nii no lo xcombañeroo aan
 xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag nii no lool? ⁴ ¿Xa
 nanoo këëboo lo xcombañeroo: “Kwlës dyon kwin kizh
 wiñ nii no lool”, aan xkwiidyoo yag ngol nii no lool?
⁵ ¿Maaloo! Klo kwlii yag ngol nii no lool tsiin kchilo kanoo
 par kwiil kizh wiñ nii no lo xcombañeroo.

⁶ Kluuydy to xtiits Dios lo meñ nii chaklasty kono,
 por toontlaa klëë meñ go aan kxiix meñ go lëë do sinak
 chuuñtsyey mëkw. Ni jkaydy to kyalnsaak nii xneetsy
 Dios lo do cholsye lo meñ, por toontlaa subniy meño sinak
 xsyubniy ngutsy nii xyaan meñ ma.

Kol nab, kol kyub ni kol jkëëptyux chu yu

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Kol nab nii jkiin do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol
 kyub cos tsiin ktsyool dow, ni kol jkëëptyux chu yu tsiin
 kyalyo. ⁸ Por kchë meñ nii kñab tu cos lo Dios jkaaw, ni
 kchë meñ nii kyub cos ktsyolo, ni kchë meñ nii jkëëptyux
 chu yu lëëw kyalyo.

⁹ ¿Pe no tu do dyon kyax ktee tu kyo lo xiñ tsiñee kñab
 xiñ do tu kyaxtily? ¹⁰ ¿Pe no gaa tu do kyax ktee tu mëël

lo xiñ do tsiñee kñab xiñ do tu mël lo do? ¹¹ Kol kyeñ gaanoo nii nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëedyxe Tat Tios nii sob kpa tsigo kteejty cos buen lo meñ nii kñabo?

¹² 'Kol kan meñ sinak nii chakladzy to kan meñ do. Por singo kë leñ kitsy nii pkëe Moisés ni kchësy profet.

Kol tedy chu puert nii nxeñdy

(Lc. 13:24)

¹³ 'Kol sëeb nëz laa kë puert nii nxeñdy. Por nxeñ puert ni nxeñ nëz nii xkëëtañ meñ, aan ndaly meñ xsyëëb nëz chu puert ko ni xsyeñ nëz ko. ¹⁴ Per xisy meñ xsyëëb chu puert nii nxeñdy, ni xisy meñ xtsiil nëz nii xtsiñ laañee jkaa meñ kyalmbañ nii nitylody, porñee tir ngan nëz ko.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Kol kap cuent kchë lo xaa wnee xuuy nii chakladzy kluuy xtiits Dios. Porque xpig xaa lo do sinak tu mëk-wxiily, per lëë leñ styoo xaa go nak xaa sinak tu mëëtsy. ¹⁶ Schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë cos nii chuuñtsyey xaa, por xkyëdy uv lo yakitsy ni yegw lo yakitsy looñ. ¹⁷ Ni nan gaa to nii deelñee buen tu yag nonsyke nex buen xkyë low, per deelñee buendyo nonsyke nex byodz xkyë low. ¹⁸ Xkyëdy nex byodz lo yag buen, ni xkyëdy nex buen lo yag nii buendy. ¹⁹ Kchësy yag nii xkyëdy nex buen lo lëew chug aan lëew tsek. ²⁰ Singo gak kchë xaa wnee xuuy schilo kyeñ do pe cos no styoo xaa deelñee kan do kchë nii chuuñtsyey xaa.

Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Lëdy kchë meñ nii xñee lon nii naa nak xaa nii xñabey sëeb laañee xñabey Tat Tios, sink xaktyee meñ nii nli xsoob xtiits Tat Tios sëeb. ²² Tse nii lëë Dios

kuñ kyalxtisy ndaly meñ kñë lon: “Xsoob noo xtiitsoo. Con xtiitspeyoo blii noo kyalbini mal, ni con xtiitspeyoo beeñtsyeey noo kyalntson.” ²³ Per lëen këp lo meñ go: “Nandyaa cho do. Kol kpichee nu, por ngoptol do.”

Lidzy xaa nyaani ni lidzy xaa nguey

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Kchë meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni chuuñtsyeyo nak sinak tu xaa nyaani nii psaa lidzy lady kyo. ²⁵ Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis kok naal kiigwpee ni lëë me bi, pe kokty lidzy xaa porñee lady kyo sobo. ²⁶ Per lëë kchë meñ nii xkëëtyag xtitsaa aan chuuñtsyeydyo nak sinak tu xaa nguey nii psaa lidzy lo yuzh. ²⁷ Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis kok naal kiigwpee ni lëë me bi, lëë lidzy xaa byablyu, jaan kaazhkaa kwnitylow!

²⁸ Tsiñee lëë Jesús lox kwnee, psee meñ biñ kchë nii bluuy xaa, ²⁹ porñee kwnee xaa sinak tu xaa xñabey, kwneedy xaa sinak xñee chol mastre ley.

8

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ xsyakñë

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Tsiñee lëë Jesús bikche kiy, ndaly meñ kunal xaa. ² Kok xtsedyak byety Jesús kiy tsiñee lëë tu xaa xsyakñë nii xyodz lady biid ksoxib lo xaa chëb:

—Xey, pe nëëdyoo beeñ kyak naa.

³ Tsigo lëë Jesús pxob ña kik xaa chëb:

—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.

Aan wor go kazh lëë xaa nii xyodz lady ko byak. ⁴ Per lëë Jesús chëb lo xaa:

—Ni tu cho lo këëbtyoo xa byakoo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii xñabey xley Moisés parñee kan kchë meñ nii lëël byak.

*Lëë Jesús chuuñ kyak xmos tu xaa nii xñabey lo soldad Roma
(Lc. 7:1-10)*

⁵ Lëë Jesús kwsëëb lik leñ kyedzy Capernaum tsiñee lëë tu xaa nii xñabey lo tubtsoon soldad Roma kunee lo xaa ⁶ chëb:

—Xey, lëë xmosaa xsyaknä. Lëë xaa nix chu yu, kutoo xaa ni mban xkyë xaa yoob.

⁷ Lëë Jesús kwëb chëb:

—Naa kuuñ kyakaa xmoosoo.

⁸ Tsigo lëë xaa xñabey go chëb:

—Xey, cho nakaa nii tsil lidzyaa. Destye nu pxaal tiits nii kyak xmosaa aan lëë xaa kyak. ⁹ Porque deel naa, no xaa nii mastre xñabey lon, lëë naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad, chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa, chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

¹⁰ Axte psee Jesús biñ xaa nii kwnee xaa xñabey go, aan lëë xaa chëb lo meñ nii sinal:

—Nli gaa na karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xniladzy xaa xñabey re. ¹¹ Ni lëën kñeli gaa lo do nii ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu kawni pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni Jacob tse nii lëë Dios kñabey. ¹² Per ndaly meñ nii wi xyal sob siko kwe lo nguey ley koon ni kaw lay.

¹³ Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa nii xñabey lo soldad:

—Byey liidzyoo. Lëë nii bniladzyoo tyub styool kak.

Aan wor go kazh lëë xmos xaa xñabey go byak.

*Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Pedre
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)*

¹⁴ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy Pedre lëë xñaatsaap Pedre nix xlyañ xlyëë. ¹⁵ Lëë Jesús kwseñ ña me, aan lëë xlyëë pchoo. Tsigo lëë me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyakñë

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë meñ kuni ndaly xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Aan con tublanak tiits nii kwnee Jesús lëë kchë kyalbini mal go pchoo ni lëë kchë meñ xsyakñë byak. ¹⁷ Lëë Jesús beeñtsyey ngo parñee kuñ xaa cumplir tiits nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa: “Lëë xaa biy kchë xkyalkits no.”

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Tsiñee kon Jesús nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

¹⁹ Aan lëë tu maestre ley big chëb lo xaa:

—Maestre, chakladzyaa sënala lii laañee tsityoo.

²⁰ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguïñ pchoos, per lëë naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzyaa xisy wiñ chaaptyaa.

²¹ Loxsye ngo lëë tu xpëëdscuel xaa chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa, tsigo kyely nalaa lii laañee tsityoo.

²² Lëë Jesús chëb:

—Tënal naa. Lëë meñ nii nak sinak meñ kuty jkeetsy meñ kuty.

Lëë Jesús xkwëës me

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Lëë Jesús kwyo barkw ksa xpëëdscuel. ²⁴ Lëë xaa si lo nis ksa xaa, tsiñee lëë tu me dox bislo xchoo aan lëë barkw byaktsë nis. Per lëë Jesús nixyesy. ²⁵ Lëë xpëëdscuel xaa beeñ kna xaa chëb:

—¡Pteelaa lëë noo, por lëë barkw nonity leñ nis!

²⁶ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xtsyeb to? ¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan loxsye chëb xaa singo lëë xaa kwnabey nii kwës me ni kwe tse nistoo, aan nli gaa tsesy byak. ²⁷ Kchësy xpëëdscuel xaa psee xñee:

—¿Cho nak xaa re nii axte wi me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

Lëë Jesús xkwii kyalbini mal

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ xtañ meñ Gadara nii nche stublad chu nistoo, lëë chop xaa nii no kyalbini mal leñ styoo pchoo leñ paa aan lëë xaa big lo Jesús. Ntseeb chak xaa. Por ngo ni tu cho xtyejty nëz ko. ²⁹ Aan lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa lo Jesús:

—Jkaaldyoo lëë noo, Jesús. Ndon noo nii Xiñ Dios nakoo. ¿Penak sëed ksaksil lëë noo? Karty ktsiñ xtsee noo.

³⁰ Aan kex siko ncheyaw tubtsoon ngutsy. ³¹ Lëë kyalbini mal go chëb lo Jesús:

—Deelñee kwiil lëë noo, bneetsy tiitspey syëëb noo leñ ngutsy nii nche ske.

³² Lëë Jesús chëb:

—Kol sëëb.

Tsigo lëë kyalbini mal go pchoo chop leñ styoo xaa go, aan lëëw kwsëëb leñ ngutsy. Aan kchë ngutsy ko kwloo corr kukyab lo nis aan lëë ma kuty.

³³ Lëë xaa nii nche nap ngutsy ko kuknitiits kyedzy, aan tsiñee ptsiñ xaa, lëë xaa bitiits lo meñ xa ptsyool xaa nii no kyalbini mal leñ styoo. ³⁴ Aan lëë meñ kyedzy kwey laañee so Jesús, chëb meñ lo xaa: “Beeñ favor, bi nu.”

9

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ nii kutoo

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Loxsye ngo lëë Jesús kwyo barkw aan lëë xaa ptsiñ laañee nche kxyedzy xaa. ² Siko lëë meñ ptsiñni tu xaa xsyakñë nii kē yag. Tyub lady xaa kutoo. Tsiñee kon Jesús nii xniladzy xaa nii ptsiñni xaa nii lëësy Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñë, lëë Jesús chëb lo xaa xsyakñë:

—Ndaan kwloo styool. Lëë kchë xtoloo bily.

³ Tsigo nladzy bla maestre ley nii nche siko: “Falt no ko xaa gue lo Dios.” ⁴ Per como xyeñ Jesús pe cos xsya styoo xaa, lëë Jesús chëb:

—¿Penak nii singueetyee xsya tol do? ⁵ Schilo këpaa lo meñ xsyakñë: “Lëë kchësy xtoloo bily”, ni schilo këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per ¿chow dyon mastre ngan? ⁶ Lëen kluy lo do gaanoo nii lëë mguiy nii pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee ktsily xaa xtol meñ.

Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa nii nëtoo go:

—Kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.

⁷ Tsigo lëë xaa nëtoo go kuxche aan lëë xaa sey lidzy xaa. ⁸ Tsiñee lox kon meñ nii beeñtsyey Jesús, lëë meñ psee, ni lëë meñ ptee skizh porñee kon meñ nii lëë Dios ptee kyalwnabey lo tu xaa lo kislyu re.

Lëë Jesús xkwetsy Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Tsiñee lëë Jesús bi siko, lëë xaa kon nii lëë tu xaa nii lë Mateo sob laañee chikni meñ tumi nii kyey lo xtisy nii sob Roma. Lëë xaa chëb lo Mateo:

—Tënal naa.

Lëë Mateo kuso aan lëë xaa sinal Jesús.

¹⁰ Aan lëëtyee lëë Jesús sobyaw lidzy Mateo, lëë bla xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni lëë bla xaa ngoptol ptsiñ, aan lëë xaa kwsob kwi Jesús ni kwi xpëëdscuel Jesús lo mezh. ¹¹ Tsiñee lëë xaa fariseo kono, lëë xaa kwnabtiits lo xpëëdscuel Jesús, chëb xaa:

—¿Pe mod nak nii chawni xmaestre to xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni penak nii chawni xaa kchë meñ ngoptol gue?

¹² Lëë Jesús biño aan lëë xaa chëb:

—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. ¹³ Kol kyey aan kol kseedy xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo meñ xcombañer, chaklastyaa nii kiidlookon meñ cos lon.” Syely kyubtyaa meñ buen, sink lëën syely kyub meñ ngoptol.

Lëë meñ xñabtiits lo Jesús

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Lëë xpëëdscuel Juan Bautist big lo Jesús, aan lëë xaa chëb:

—Kety kety xtyaawdy noo par kuuñ ksak noo Dios ksa noo xaa fariseo. Lëë xpëëdscueelo, ¿penak nii xsaandy xaa wagw par kuuñ ksak xaa Dios?

¹⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Pe lika nayak tso kyalnë meñ nii chi tu kyalwtsiilña deelñee bii nche meñ nii ptsiilña? Per sitsiñ wor gon nii lëë meñ nii ptsiilña kchoo, tsigolye nagon schilo tso kyalnë meñ ni ksaan meñ wagw.

¹⁶ Ni tu cho xkëëtëdy tu ladx yoox con tublë ladx kub, porque tsi lëëw tsadx, lëë ladx kub kpe aan lëëw lox kchos ladx yoox, aan lëë laa nchos ko kak nroobre. ¹⁷ Ni ni tu cho xkyëdy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, porque ntseeb kchoso, aan xiñ nip ni nitylo kyeg. Por ngo no nii ktyëë nip kub leñ kyeg kub, parñee nikle nipo nikle gaa kyego pe kaktyoo.

Xiñtsyaap tu xaa xñabey ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Lëe Jesús nonee lo meñ, tsiñee lëe tu xaa xñabey ptsiñ. Lëe xaa psoxib lo Jesús aan lëe xaa chëb:

—Lëe xiñtsyaapaa kuty, per deel sëel kyo no lidzyaa kxoboo ñal lady me, spañ me.

¹⁹ Lëe Jesús kunal ksa xpëedscuel. ²⁰ Aan lady kchë meñ nii nche siko no tu kwnaa xsyakñë. Kokle tsiipchop iz nii xchoo me cheñ. Lëe me big nëz xitsy Jesús aan lëe me kwseñ skiñ xab xaa. ²¹ Nladzy me: “Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëen kyak.” ²² Per lëe Jesús byoogw buy lo kwnaa go aan lëe xaa chëb:

—Ndaan, xiñ, kwloo styool. Por lëel byak porñee bniladzyoo nii schilo kuuñ kyakaa lii.

Aan wor go kash lëe me byak.

²³ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ lidzy xaa xñabey go, kon xaa nii lëe musyk tse nche mbës par ktsiñ wkeetsy, ni lëe meñ no wiiñ ni ncheyuptyë. ²⁴ Lëe xaa chëb:

—Kol kchoo nu. Por kujty me, sink lëe me nixyesy.

Pxidzy meñ biñ xtiits Jesús, ²⁵ per loxsye kwlii xaa meñ yu, lëe xaa kwseñ ña mëed kwnaa go, aan lëe gaa me kuxche. ²⁶ Aan tyub nëz tañ go koknan meñ nii beeñtsyey Jesús.

Lëe Jesús chuuñ kyak chop meñ nii xñady lo

²⁷ Tsiñee lëe Jesús bi siko, lëe chop xaa nii xñady lo sinal xitsy xaa, xñee:

—¿Lii nii sëedoo lo xtiyy rey David, pkëstyoo lëe noo!

²⁸ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ lidzy, lëe chop xaa nii xñady lo big lo Jesús aan lëe Jesús chëb lo xaa:

—¿Pe xniladzy to nii suuñ kyakaa to?

Lëe chop xaa nii xñady lo chëb:

—Xniladzy noo nii suuñ kyakoo lëe noo.

²⁹ Tsigo lëe Jesús kwseñ lo chop xaa nii chandy ko aan lëe xaa chëb:

—Lëe do kyak porñee bniladzy to nii suuñ kyakaa to.

³⁰ Lëë chop lo xaa go byak. Per lëë Jesús chëb lo xaa:
—Ni tu cho lo këbty to xa byak to.

³¹ Per xaktyee kwlëb xaa pchoo xaa siko. Lëë xaa bislo
bitiits xaa nii beeñtsyey Jesús tyub tañ go.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu ngop

³² Lëë chop xaa nii byak nonsy lik sey, tsiñee lëë meñ
ptsiñni tu ngop nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús.

³³ Lëë Jesús kwlii kyalbini mal go, aan lëë ngop ko bislo
kwnee. Kchësy meñ psee kono aan lëë meñ bislo xñee:

—Karty kaa nagon tyon no nii kuuñtsyey tu meñ ngue
leñ kyedzy Israel.

³⁴ Per lëë xaa fariseo bislo kwnee nii misme xaatox nii
xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo Jesús parñee kwii
xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

Xkëstyoo Jesús meñ

³⁵ Kchë kyedzy nii kutedy Jesús bluuy xaa xa nak
xkyalwnabey Dios lo meñ leñ ktoo, ni beeñ kyak xaa meñ
xsyakñë. ³⁶ Pkëstyoo xaa meñ porñee kon xaa nii mban
nche kteenë meñ sinak nii xkwë mëkwxiily tsiñee kindy
cho tsikap ma. ³⁷ Aan lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—Nak kchë meñ re sinak tsiñee lëë kwlaap mer kislo aan
kindy ndaly mos. ³⁸ Kol nab lo Dios nii kxaal xaa xaa nii
kiid kluuy xtiits xaa lo meñ.

10

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdscuel

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel, aan lëë
xaa ptee tiitspey lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ
styoo meñ, ni kuuñ kyak xaa meñ xsyakñë.

² Lëë ksa lë xapostle xaa nche kë nu: Simoñ, xaa nii
kwloolë gak xaa Pedre, ni Ndresy betsy Pedre, ni Jacob ni

betsy xaa nii lë Juan (Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa), ³ ni Felip ni Bartolomé, ni Max ni Mateo (Lëe Mateo kok xaa nii ptop tumi kyedzy par kyeyo Roma), ni xiñ Alfeo nii lë Jacob ni Tadeo, ⁴ ni Simoñ nii kwyo lady tub tiyy xaa nii pcholë Cananista ni Judas Iscariote (Lëe Judas pko Jesús ña xaa xñabey).

Lëe Jesús xaal xpëedscuel chikluuy xtiits Dios

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Lëe Jesús pxaal ksa tsiipchop xpëedscuel, per lëe xaa chëb kazh lo xaa:

—Tsidy to tañ nii no meñ sit, ni sëebty to leñ xkyedzy meñ Samaria. ⁶ Sink kol tsi lo meñ Israel nii nak sinak mëkwxiily nii ncheno tañ. ⁷ Kol tsi aan kol këb nii lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey. ⁸ Kol kuñ kyak meñ xsyakñë, ni kol kuñ kpañ meñ kuty, ni kol kuñ kyak kchë meñ nii xyodz lady, ni kol kwii kyalbini mal leñ styoo meñ. Singosy kwaa do kyalwnabey parñee kuuñtsyey do kchë cos re. Por ngo, kñabty to tumi lo meñ.

⁹ 'Koydy to tumi, ¹⁰ ni koydy to bols nii jkiñ lo do nëz. Ni koydy to ladx par ktsyëë xab to ni koydy to kyalkidy par ktsyëë lab to, ni koydy to yag nii ksoxka do. Pe tsinidy kik to nii dyon pe kaw do, por kchë xaa nii xkyë tsiñ nongual nii kyaan meñ xaa.

¹¹ 'Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy wiñ o tu kyedzy ngol gaa, kol kyub tu xaa nii knee lidzy kwës to aan siko kol kwës axte nii kpi do kyedzy ko. ¹² Ni tsiñee gaa sëeb to tu leñ yu, kol jkëëptyux kchësy meñ nii no leñ yu go. ¹³ Deelñee skëëtyag meñ nii no leñ yu go nii kluuy do, kol nab nii kakni Dios meñ go, per deelñee jkëëtyagty meñ gow kaknidy Dios meñ go. ¹⁴ Per deelñee kneesty meñ lidzy kwës to ni kaklasty meñ kon nii xluuy do, kol kchoo yu go o kyedzy go gaa, aan kol kwib yuti nii xña niy do. ¹⁵ Por nli xñen nii tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy, ntseebre

kyalnë nii tedy meñ go que kyalnë nii tedy meñ Sodoma ni meñ Gomorra.

Kyalnë

¹⁶ 'Lëen kxal lëe do laañee no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb kchë ma tox nii chuty mëkwxiiily. Per nsiñ kol kak sinak nsiñ mëel, ni kol kak ndoo sinak tu palom. ¹⁷ Ligier kol kak, por lëe meñ tsikso lëe do lo xaa xñabey ni lëe meñ kiñ lëe do leñ ktoo. ¹⁸ Ni axte lo xtisy ni lo rey tsikso meñ do por naa. Siko lëe do kñee xtitsaa lo meñ xñabey ni lo meñ sit. ¹⁹ Per tsiñee lëe do ktsiñ lo xaa xñabey pe tsinidy kik to nii dyon xa kñee do o pe këeb kaa to, por tsiñee tsitsib kñee do, lëe Dios ksyaab leñ kik to pe cos kñee do. ²⁰ Ni kchëe gaa tiits nii kchoo chuw do, lëdy xtiits tow, sink xtiits xkyalbini Tat Tioso.

²¹ 'Ni so gaa tse nii lëe meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misme pxosy meñ kñabey kety meñ, ni so tse nii lëe xaa wiñ kakniladzy pxosy aan lëe xaa kñabey kety xaa. ²² Kchësy meñ klëe lo do, porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee xekw to te do kchë lo kyalnë go stelaa do. ²³ Tsiñee ktilyni meñ do tu kyedzy, kol kxooñ, kol tsi stu kyedzy. Porque xsobaa nii karty ksa kyedzy nii nche Israel no tedy to tsi lëe mguiy nii pxaal Dios kiid stub.

²⁴ 'Mastre non maestre lo mëedscuel ni mastre non patrón lo mos. ²⁵ No nii tsoxko mëedscuel kak sinak maestre, ni no nii tsoxko mos kak sinak xpatrón. Deelñee xñee meñ nii xaatox nakni xpixwan yu, ¿pe toodyxe ntseebre nii kñee meñ lo meñ lidzy xpixwan yu?

Cho no nii ktsyeb meñ

(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Ktsyebty to meñ, por nody tu cos nguueetsy nii kchukëdy, ni nody tu cos tsilaan nii kak ndoondy. ²⁷ Kchësy nii chutiitsaa lo do lo nguuey kol kutiitso xña lo ngbidz. Ni kchësy kaa nii xñe tsilaanaa lo do kol tsëp kik

yu aan nguiedzy kol neew. ²⁸ Ktsyebty to meñ nii chuty, por chilody kuty meñ go xkyalmbañ do. Kol ktsyeb xaa nii schilo kuty xkyalmbañ do ni schilo kxaal lëe do linfiern.

²⁹ ¿Pe karty kaa nayak kan do nii xtyo chop mguiñ wiñ con bla pes? Per ni tu ma chejty deelñee xteejty Tat Tios tiits. ³⁰ Aan lëe lëe do axte kits kik to ngab lo Tat Tios.

³¹ Ktsyebty to, por mastre non do lo mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Jesús

(Lc. 12:8-9)

³² 'Kchësy meñ nii xchoo xfavoraa lo kislyu re, schon xfavor meñ go tsiñee lëe meñ go klyañ lo Tat Tios. ³³ Per lëe meñ nii kchoody xfavoraa lo kislyu re, ni naa kchoody xfavor meñ go lo Tat Tios.

Lëe Jesús chuñ meñ chop tiy

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Këbty to tsaaplaa syelyaa lo kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo gon, sink lëen syelyni tily. ³⁵ Lëen syely parñee ktilyni mëedpkiy pxosy, ni ktilyni mëed kwnaa xñaa, ni ktilyni nkwxizh xñaatsaap. ³⁶ Misme kchë meñ lidzy meñ ktily.

³⁷ 'Kchë meñ nii xkëstyoo pxosy ni xñaa aan xkëstyoody naa nongualdy kak meñ go xpëedscuelaa, ni meñ nii xkëstyoo xiñgan o xiñtsyaap kaa aan xkëstyoody naa nongualdy kak xpëedscuelaa. ³⁸ Ni deelñee chaklasty meñ te kyalnë ni kiidnaldy meñ naa, nongualdy kak meñ xpëedscuelaa. ³⁹ Kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ kety. Per lëe xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëe xaa kpañ porñee xnildzy xaa xtitsaa.

Nii jkaa meñ nii xsoob xtiits Dios

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Kchë meñ nii chantsi lëe do, chantsi naa. Ni kchësy meñ nii chantsi naa, chantsi Tat Tios nii pxaal naa. ⁴¹ Kchë

meñ nii chantsi tu profet nii pxaal Dios jkaa nii ktee Dios lo profet ko. Ni kchë meñ nii chantsi tu xaa buen jkaa nii ktee Dios lo xaa buen go. ⁴² Kchë meñ nii ktee tub xig nis yag ki xaa nii no xladaa, lëe Dios ktikche xkyaalnsaak meñ go.

11

Lëe xpëedscuel Juan chinabtiits lo Jesús

(Lc. 7:18-35)

¹ Tsiñee lëe Jesús lox beeñ kseedy xpëedscuel, lëe xaa sikluuy xtiits Dios lo meñ nii no tañ go.

² Lëetyee gaa leñ tse go lëe Juan Bautist no skiib tsiñee biñ xaa kchë nii noyuuñtsyey Jesús. Lëe xaa pxaal bla xpëedscuel xaa ³ kunabtiits dyon pe lëe Jesús nak xaa nii kxaal Dios ote no nii yak bii kyëmbës xaa xaa nii kxaal Dios.

⁴ Lëe Jesús chëb lo xpëedscuel Juan:

—Kol kyey aan kol kutiits lo Juan kchësy nii chan do ni chon do. ⁵ Kol këb nii lëe meñ nii xñady lo chan, ni lëe meñ nii xsyëdy xsyë, ni lëe meñ nii xyodz lady xyak, ni lëe meñ nii xkwaat chon, ni lëe meñ kuty xpañ, ni lëe kchë meñ mban nii ni tu pe chapy xkëetyag xtiits Dios. ⁶ Ni kol këb nii dichos meñ nii jkandy kik kan naa.

⁷ Tsiñee lëe xpëedscuel Juan Bautist bi, lëe Jesús bitiits lo meñ cho nak Juan, chëb xaa:

—¿Pe cos kukuy do dyon worñee kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë kizh nii nëz re nëz rek xni me? ⁸ Deelñee kukuydy to kizh nii xni me, ¿pe cos kukuy do? Ote ¿kukuy do tu xaa nii nakw ladx non yak? Por nan do gon nii lidzy rey ncheno kchë xaa nii nakw ladx non. ⁹ Kol në dyon pe cos kukuy do. Deelñee tu profet gon kukuy do, nli nii profet nak xaa nii kukuy do, per mastre non xaa. ¹⁰ Lëe Juan xseety kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:

Lëen kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.

¹¹ 'Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib sinak Juan Bautist, per lëe laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo Juan.

¹² 'Destye nii biid Juan Bautist axte nina, lëe laa xñabey Dios chak tily, aan lëe meñ ntseeb chakladzy knitylow.

¹³ Lëe kchë profet ni lëe xley Moisés bluuy xtiits Dios lo meñ worñee karty kiid Juan. ¹⁴ Ni toon pe sniladzy kaa to nii lëe Juan nak profet Elías nii no kiid. ¹⁵ Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëetyag.

¹⁶ '¿Cho nak sinak meñ nii no natiemp? Nak meñ nii no natiemp gon sinak chol xaa wiñ nii xkwe laañee chak kiy aan xñee xaa lo xcombañer xaa: ¹⁷ "Ptsyool noo flaut aan byëedy to, ni ptsyool noo ti nii së mban aan biin dyak to." ¹⁸ Na nii lëe Juan biid, xñee do nii kyalbini mal no leñ styoo xaa, porñee tawdy xaa ni kowdy xaa viñ. ¹⁹ Lëe na nii lëe mguiy nii pxaal Dios chaw ni chi viñ, xñee do nii lyaadzy wagwsye no xaa ni ngonip xaa, ni xñee do nii lëe xaa chi lidzy meñ ngoptol ni lidzy meñ nii xtop tumi par kyey Roma. Per por kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii Dios nakni naa.

Meñ nii xtikchedy styoo lo Dios

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Lëe Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii no kchë kyedzy laañee beeñtsyey xaa kyalntson, porñee ptikchedy meñ go styoo lo Dios. Chëb xaa:

²¹ —¿Chooksye lëe doy meñ Corazín ni chooksye lëe do meñ Betsaida! Por deelñee nyan meñ Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson nii kon do, tselye kokw meñ go ladx nchog ni tselye pchoop meñ go xkiti lo kik parñee kluuy meñ go nii ptikche meñ go styoo lo Dios. ²² Por ngo, tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy ntseebre kyalnë nii tedy to que nii

tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. ²³ Lëë lii nii nol leñ kyedzy Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak nii sle Dios lool? Kledy xaa gon, sink lëë xaa kxaal lii linfiern. Porque deelñee nyak kchë kyalntson nii konoo leñ kyedzy Sodoma, bii ndyon no kyedzy ko natiemp. ²⁴ Por ngo, tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ nii no kyedzy Sodoma.

Lëë Jesús ktee laa kxiladzy meñ

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Tat Tios, lii xñabey kpaal ni lii xñabey kislyu. Skizhoo porñee kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo meñ chak parñee kluuylo lo meñ ndoladzy nii nak sinak mëed wiñ. ²⁶ Styool, Tat Tios, kwlañ nii singo kuuñtsyeyoo ni lëew beeñtsyey gaal.

²⁷ Ni lëë Jesús chëb lo meñ:

—Lëë Tat Tios bneetsy kchë nii chap xaa lon ni ni tu cho xyuumbeydy kaa xiñ Tat Tios, xaktyee Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuumbey xaa. ²⁸ Kol tē lon kchësy to siñee xtsag to kē do tsiñ ni kchësy to siñee noy do yow. Naa knetsy laañee kxiladzy to. ²⁹ Kol ksoob xtitsaa. Kol kuy gaanoo nii chaapaa paciensy ni nguudzy styoon tsiin ktsyol laa kxiladzy to. ³⁰ Por ngandy ksoob to xtitsaa ni ndalydy nii kuuñtsyey do.

12

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiñ

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Lëë Jesús sitedy lo tu kwaakon tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ, tsiñee lëë xpëëdscuel xaa kwlañ aan lëë xaa bislo xchoow xaa xobxtily parñee kaw xaaw. ² Lëë meñ

fariseo kon nii noyuuñtsyey xpëedscuel Jesús, aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—Buy gaanoo, lëe xpëedscueeloo noyuuñtsyey nii nonguialdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiin.

³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to laañee xñee xa beeñtsyey rey David wornee kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa? ⁴ Kwsëeb xaa leñ lidzy Dios aan taw xaa kyaxtily nii xaktyee pxosy nonguial kaw ni ptee xaa nii taw xaa nii ksa xaa si. ⁵ ¿Ni pe karty kaa klab to xley Moisés laañee xñee nii lëdy tol chuñ pxosy nii no leñ lidzy Dios nikxe xilasty xaa tse nii xiladzy meñ lo tsiin? ⁶ Per lëen xñe lo do nore nii mastre non lo lidzy Dios. ⁷ Por xyeñaa nii karty kyeñ do xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo do xcombañer do, chaklastyaa nii ksakon do ma.” Deelñee nyeñ do tiits ko, nguëkiydy to meñ nii nody xtol. ⁸ Per kol kaknan nii lëe mguiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiin.

Tu xaa nii mbañdy ña

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Lëe Jesús bi siko aan lëe xaa kwsëeb leñ ktoo nii sob leñ kyedzy ko. ¹⁰ Lëe tu xaa xsyakñe nii mbañdy tu ña no leñ ktoo go, aan como wi bla meñ nii chakladzy jkëkiy Jesús nche siko, lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe nonguial dyon kak meñ xsyakñe rmedy tse nii xiladzy no lo tsiin?

¹¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelñee chap to tu mëkwxiily aan xyab ma leñ tu kyeech nxity tse nii xiladzy meñ lo tsiin, ¿pe xkwiidy to ma nayak? ¹² ¿Ni mastre gaa non tu meñ lo mëkwxiily! Por ngo lëen xñe nii schilo kuñ ñe kyalbuen tse nii xiladzy meñ lo tsiin.

¹³ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xaa xsyakñe go:

—Biskaa ñal.

Lëe xaa go biskaa ña, aan lëew byaktsey. ¹⁴ Tsiñee lëe xaa fariseo pchoo ktoo, lëe xaa bislo bitiits xaa dyon xa kuty xaa Jesús.

Xaa nii kuñ xtsiñ Dios

¹⁵ Tsiñee lëe Jesús byeño, lëe xaa bi siko. Aan ndaly meñ sinal xaa ni ndaly gaa meñ xsyakñe beeñ kyak xaa, ¹⁶ ni chëb xaa lo kchë meñ nii beeñ kyak xaa nii kutiisty meñ cho nak xaa. ¹⁷ Singo beeñsyey Jesús parñee kak cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

¹⁸ Lëe xaa re kwlen parñee kuñ xaa xtsiña.

Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.

Lëen kte xkyalbinin lo xaa,

parñee tsikëb xaa lo meñ sit nii lëen kuñ kyalxtisy.

¹⁹ Ktilynidy xaa meñ, ni kuptsyëdy xaa,

parñee kondy meñ nii xtyenëz tsiy xaa.

²⁰ Ni ksaksidy xaa meñ mban nii nak sinak yag nii merle ketsy

ni këntseebyty xaa lo meñ nii nak sinak bini ntsool nii no nëz kyuuy,

sink lëe xaa kuñ kyalxtisy.

²¹ Ni lëesy xaa ksaladzy meñ nii ncheno lo kislyu.

Lëe meñ xñee nii xaatox nakni Jesús

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Lëe meñ kuni tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Xñady lo xaa ni ngop xaa, per lëe Jesús beeñ kyak xaa. ²³ Kchësy meñ nii kon nii beeñsyey Jesús psee chëb:

—¿Pe lëdy kaa lo xtiyy rey David sëed xaa gue?

²⁴ Tsiñee lëe xaa fariseo biñ nii ncheno meñ, lëe xaa chëb:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo xaa gue parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

²⁵ Per como nan Jesús pe cos xsya styoo xaa fariseo, lëe xaa chëb:

—Ni tu kyedzy nii nak chop tiyy gon chilody ktiyy. Lëew xnitylo. Singo gak kaa meñ wlidzy nii nak chop tiyy chilody ktiyy meñ go. ²⁶ Nikle gaa kchë kyalbini mal nii xsoob xtiits xaatox, deelñee ktilyo kchë xcombañero, sikootyee lëe xkyalwnabey xaatox kyal. ²⁷ Deelñee lëe Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchë kyalbini mal, xneetsy tiitspey lon parñee kwin kyalbini mal leñ styoo meñ, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa do tsgo parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ? Sikokesy nagon xluuy nii nandy to pe xñee do. ²⁸ Lëe xKyalbini Dios xnee tiitspey lon parñee kwin kyalbini mal, ni lëe wor gaa kutsiñ nii lëe Dios kñabey.

²⁹ ¿Xa lëe nii kwan meñ cos nii no lidzy tu xaa ntseeb na dyon deelñee kxituu kazhty meñ xaa?

³⁰ 'Kchë xaa nii nody xfavoraa chiidnidy xaa meñ lon, sink lëe xaa xsëebtañ meñ porñee xlëe xaa lon.

³¹ 'Nli xñen nii stsily Dios xtol meñ ni kchë tiits yox nii kñee meñ, per ktsildy xaa xtol meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson. ³² Ni stsily Dios xtol meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal xaa, per lëe meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson, tsitsiñdy tse nii ktsily Dios xtol meñ go.

*Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low
(Lc. 6:43-45)*

³³ 'Deelñee xtyoontsi yag, buen nex nii xkyë low. Deelñee xtyoontsidyo, buendy nex nii xkyë low. Singo gak kaa lëe do. ³⁴ ¿Nak to sinak mëë! Chilody kñee do tiits buen por mal do. Ni nan gaa to nii tiits nii no leñ styoo meñ xchoo chuw meñ. ³⁵ Buen së lo xtiits meñ nii buen no styoo. Buendy së lo xtiits meñ nii no cos mal leñ styoo. ³⁶ Ni lëen xñe kaazhkaa nii lëe do ktee cuent lo Dios por kchë tiits yox nii kchoo chuw do tse nii lëe xaa kuñ

kyalxtisy. ³⁷ Porque misme tiits nii kchoo chuw do ksoli lëe do o kchon gaa lëe do.

Lëe meñ chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Loxsyey ngo lëe bla xaa fariseo ni lëe bla maestre ley chëb lo Jesús:

—Maestre, beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo parñee kniladzy noo nii Dios nakni lii.

³⁹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lëe meñ mal re me chakladzy kan tu kyalntson, aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per ni stu kyalntson kantre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii ptyool profet Jonás. ⁴⁰ Porque sinak nii kwyo gak Jonás leñ mël lo nistoo tson kpidz tson kyool, singo gak tso mguiy nii pxaal Dios leñ lyu tson kpidz ni tson kyool. ⁴¹ Tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy lëe meñ Nínive jkëekiy meñ nii no natiemp, por ptikche meñ Nínive styoo lo Dios worñee biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás, porque mastre precisy nii xlyyaa lo do que nii kwnee Jonás. ⁴² Ni skëekiy kwnaa nii kok rey kyedzy Sabá meñ nii no natiemp tse nii lëe Dios kuñ kyalxtisy, por sit pchoo me par jkëetyag me xtiits rey Salomón, ni mastre gaa precisy nii xñen lo do lo kchë xkyalchak Salomón.

Kyalbini mal nii xpikche
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Tsiñee lëe tu kyalbini mal xchoo leñ styoo tu meñ, lëew xkyënsë tañ xyubo dyon pa kwëso. Aan deelñee xtsyoldy pa kwëso, lëew xñee: ⁴⁴ “Lëen kpikche kyan laañee pchon.” Tsiñee lëe kyalbini mal go xtsiñ, chano nii lëe leñ styoo meñ nii pchow tse nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni kwxixkwaa. ⁴⁵ Tsigo lëew chikyub skadzy kyalbini nii mastre mal, aan lëew xsyëeb leñ kik meñ go

ksaw, aan mastre mban xtye meñ go. Singo gak nagon ktsyool kchësy meñ mal nii no natiemp.

Xña Jesús ni betsy xaa

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Lëë Jesús bii nonee lo meñ, tsiñee lëë xña xaa ni betsy xaa ptsiñ parñee kñee xaa lo Jesús. Aan como kwsëebty xaa leñ yu, ⁴⁷ lëë meñ kuni tiits lo Jesús chëb:

—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley chakladzy kñee lool.

⁴⁸ Per lëë Jesús chëb lo meñ nii kuni tiits:

—¿Cho nak kaa tnan ni cho nak betsyaa?

⁴⁹ Loxsye ngo lëë Jesús bluuy xpëedscuel aan lëë xaa chëb:

—Lëë xaa gue nak tnan ni nak betsyaa. ⁵⁰ Porque kchësy meñ nii xsoob xtiits Tat Tios nii sob kpaal nak betsyaa, psyañaal ni tnan.

13

Xcuent ngon

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa pchoo leñ yu aan lëë xaa kusob chu nistoo. ² Tsiñee kon xaa nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa kwsob tu leñ barkw aan lëë meñ kwche chu nistoo. ³ Tsigo lëë xaa bislo beñ kseedy xaa meñ nonsyke con cuent, xñee xaa:

—Tu ngon name pchoo si kon. ⁴ Aan tsiñee lëë xaa bislo kon, no xipni xaa byab lo nëz, aan lëëw kutaw mguñ. ⁵ No gaa laañee byabo lady kyo laañee neeldy lyu, aan blyëedy lëëw pchuké lyu, porñee nxijty kwyow. ⁶ Per tsiñee lëë ngbidz kwlañ lëë ngbidz psayo, aan como kindy luw lëëw pidzy. ⁷ Lëë stub lugar lëë xipni xaa byab lady yakitsy, aan tsiñee lëë yakitsy kwroob lëë yakitsy kwtiño. ⁸ Per lëë stub lugar lëë pni byab laañee neely lyu, aan ngui kok xkwaa xaa siko. No laañee ptop xaa tu kyoow lmud xob, no gaa

laañee ptop xaa tsongalyo ni no laañee ptop xaa kalyptsii lmudo. ⁹ Deelñee chakladzy to kyeñ do, ¡kol jkëëtyag!

*Lëë Jesús xñee penak nii chuuñ kseedy xaa meñ con cuent
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)*

¹⁰ Loxsye ngo lëë xpëédscuel Jesús big, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús, chëb xaa:

—¿Penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedyoo meñ?

¹¹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë Dios gon xluuy xa nak xkyalwnabey xaa lo do, per xluuydy xaaw lo meñ nii nche tublad. ¹² Por lëë Dios kuuñ kseedy meñ nii chak parñee mastre kak meñ go, per lëë meñ nii chakty, lëë Dios kuñ nii knityladzy meñ go axte kchë nii no kseedy meñ go. ¹³ Nonsyke con cuent chuuñ ksedyaa meñ, porñee xña lo meñ aan chandy meñ, ni chon meñ per xyeñdy meñ. ¹⁴ Lëë meñ chuñ cumplir nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa:

Nikxe mastre kon do, per kyeñdy to,

nikxe mastre kuy do, per kandy to.

¹⁵ Por lëë styoo meñ lox pkyedzy.

Ntse tyag meñ, ni ndiib lo meñ.

Kchë nrii ptsyool meñ parñee kchilody kan meñ, ni kon meñ ni kyeñ meñ.

Ni lëë meñ ptsyool kchë nrii parñee ktikchedy meñ styoo lon tsiin ktsilyaa xtol meñ.

¹⁶ Per dichos to, porñee xña lo do ni chon do. ¹⁷ Por nli xñen nii ndaly profet ni ndaly xaa buen kokladzy nyan nii chan do, per kondy xaaw, ni ndaly xaa kokladzy nguëëtyag nii xkëëtyag to, per pkëëtyagty xaaw.

*Lëë Jesús xluuy xa nak xcuent ngon
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)*

¹⁸ Lëë Jesús chëb:

—Lëen kniy lo do xa nak xcuent ngon. ¹⁹ Lëe meñ nii xkëetyag xtiits Dios nii xñee xa nak xkylwnabey xaa aan xyeñdy xaaw nak sinak pni nii byab lo nëz. Xlyëedy lëe xaatox chiklaats nii bñaa leñ styoo meñ go. ²⁰ Lëe meñ nii gaa xle xkëetyag xtiits Dios nak sinak pni nii byab lady kyo. ²¹ Por sinusy xniladzy meñ go xtiits Dios, per tsiñee chan meñ go nii lëe kyalnë sëed, lëe styoo meñ go xchoso. ²² Lëe pni nii byab lady yakitsy nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, per como xsyak meñ go nii mastre precisy toon pere kap meñ go lo kislyu, kchësy ngo nagon xkiñ xtiits Dios nii no leñ styoo meñ go aan xlaadyoo ksoob meñ go xtiits Dios. ²³ Lëe pni nii byab laañee neely lyu nak sinak meñ nii xkëetyag xtiits Dios, ni xyeño, ni chuuñtsyeyo. No meñ go nak sinak laañee ptyop tu kyoow lmud xob, no gaa meñ nii nak sinak laañee ptyop tsongaly lmud xob, ni kalyptsii lmudo.

Kizh nii kwlañ lady xobxtily

²⁴ Lëe Jesús pso stu cuent lo meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii kon xobxtily lo xkwaa. ²⁵ Aan mentre lëe xaa nixyesy, lëe tu xaa nii xlëe lo xaa kukan stub clasy pni lo xkwaa xaa. ²⁶ Per tsiñee lëe xobxtily kwroob, ni lëew pchukë to, lëe pni nii kondy xaa kok nyoo. ²⁷ Tsigo lëe mos kukëb lo xpixwan kwaa: “Xey, con nonsy xobxtily konoo, ¿pa pchoo kizh nii kwlañ lady xobxtily?” ²⁸ Lëe xpixwan kwaa chëb: “No cho tu xaa nii xlëe lon kukan kizh ko lady tu xobxtilyaa.” Lëe mos chëb: “¿Pe syo klaats noo kizh ko?” ²⁹ Per lëe xpixwan kwaa chëb: “Tsidy to, por toontlaa tsiñee klaats to kizh ko, klaats to wi xobxtily. ³⁰ Masy kol ksaan kroobo ksaw axte kal lo kwlaap. Tsigolye kxalaa mos tsiktop klo kizh ko ni këpaa kxituu xaaw por manoj parñee tseko. Loxsye ngo lëe xaa kotsey tu xobxtilyaa.”

*Xcuent medzy martas**(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Lëë Jesús pso stu cuent re lo meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu medzy martas nii xlyañ lo kwaa. ³² Lëë medzy martas nak tu medzy nii mastre wiich. Per tsiñee lëë yag ko xroob, axte mguiñ chikxaa xipchoos loo go.

*Xcuent levadur**(Lc. 13:20-21)*

³³ Pso gak xaa stu cuent re, chëb xaa:

—Nak kxyalwnabey Dios sinak levadur nii xkots tu kwnaa tson lmud riñ tsiñee xkweek me kobyi.

*Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ**(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ ³⁵ parñee kak cumplir nii kwnee tu profet tsiñee chëb xaa:

Nonsyke con cuent kuuñ ksedyaa meñ.

Lëën kluy cos nii karty kon meñ destye nii kwleek Dios kislyu.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon

³⁶ Tsiñee lëë meñ lox bi, lëë Jesús byo leñ yu, aan lëë xpëëdscuel xaa chëb lo xaa:

—Bluuy loo noo dyon xa nak xcuent kizh nii kwlañ lady xobxtily.

³⁷ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios nak xaa nii chan xobxtily.

³⁸ Lo kislyu nak laañee chak kon. Lëë meñ nii xsoob xtiits Dios nak sinak xobxtily. Lëë meñ nii xsoob xtiits xaatox nak sinak pni nii kondy xpixwan kwaa. ³⁹ Lëë xaatox kon stub clasy pni. Lëë kwlaap nak si kak tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy. Lëë angly kyë si xkyë xaa nii xkyë kwlaap tse go.

⁴⁰ Sinak nii xkyëktop meñ kizh nii pa xkiiñdy par tseko,

singo ktop angly meñ nii ngab lo xaatox tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy. ⁴¹ Lëë xangly mguiy nii pxaal Dios tsiktop kchë meñ nii chuñ xtol xcombañer, ni meñ nii xsaandy xtol. ⁴² Lëë angly ko kchësy meñ go leñ worne nii noyek. Siko koon meñ go ni kawlay meñ go. ⁴³ Loxsye ngo lëë kchësy meñ nii xsoob xtiits Dios ksaani laañee xñabey Dios sinak nii xsaani ngbidz. Deelñee chakladzy to kyeñ do, ¡kol jkëëtyag!

Xcuent cos non nii no lyu

⁴⁴ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xtskyol tu cos non nii no lyu. Aan xle xaa, lëëw xkolyu xaa stub, ni lëë xaa xto kchësy nii chap xaa parñee si xaa lyu go.

Xcuent kyo non

⁴⁵ 'Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xkyëkyub kyo non nii lë perle. ⁴⁶ Aan tsiñee xtskyol xaa tu kyo nii nyazh non, lëë xaa chikto kchësy nii chap xaa aan lëëw xsi xaa.

Xcuent kyex

⁴⁷ 'Nikle laañee xñabey Dios nako sinak tu kyex nii xyab lo nistoo aan xtopo kchë clasy mël. ⁴⁸ Tsiñee lëë kyex lox xyaktsë, lëë ngoosy mël xkwiiw tublad chu nis, aan lëë xaa xsyob xkwe xaa mël. Leñ tskwidy xko xaa ma nii xtyaaw. Lëë ma nii xtyaawdy xsëëb xaa. ⁴⁹ Singo gak kak tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy. Lëë angly kwii meñ nii xsoobty xtiits Dios lady meñ nii xsoobo, ⁵⁰ aan lëë xaa ko meñ nii psoobty xtiits Dios lo ki nii noyek leñ worne. Siko koon meñ go ni kawlay meñ go.

Cos kub ni cos yoox

⁵¹ Lëë Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:
—¿Pe xyeñ do kchë nii xñen lo do?
—Xyeñ noow —kwëb xaa.

⁵² Tsiigo lëe Jesús chëb:

—Tsiñee xseedy maestre ley xa nak xkyalwnabey Dios, nak xaa sinak tu xaa nii xkwii cos kub ni cos yoox nii no leñ lidzy.

Lëe Jesús xyey xkyedzy

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Tsiñee lëe Jesús lox pso kchë cuent ko, lëe xaa bi siko, ⁵⁴ aan lëe xaa kwey xkyedzy xaa. Beeñ kseedy xaa meñ leñ ktoo aan psee meñ biñ xiwseedy xaa, xñee meñ:

—¿Pa pseedy xaa kchë cos ke ni pa pseedy xaa kuuñt-syey xaa kchë kyalntson gue? ⁵⁵ ¿Pe lëdy lëe xiñ carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy xñaa xaa nayak nak Mariy, ni betsy xaa nak Jacob, José, Simoñ ni Judas? ⁵⁶ ¿Ni pe lëdy kaa nayak lady no no psyañ xaa? ¿Pa pseedy xaa kchë cos nii chuuñtsyey xaa?

⁵⁷ Por ngo koklasty meñ nsal meñ xaa. Per lëe Jesús chëb:

—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per deelñee meñ xkyedzy meñ nak profet, xsaldy meñ xaa.

⁵⁸ Beeñtsyeydy xaa ndaly kyalntson leñ xkyedzy xaa, porñee bnilasty meñ xtiits xaa.

14

Xkyalkuty Juan Bautist

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Lëe Herodes nii xñabey tyub Galilea tiemp ko biñ kchë nii chuuñtsyey Jesús, ² aan lëe xaa chëb lo meñ nii xkyë tsiñ lo xaa:

—Lëe Juan Bautist ngue pañ. Por ngo nii chuñ xaa kchë kyalntson gue.

³ Singo chëb Herodes porñee lëe xaa kwnabey kwyo Juan skiib ni lëe xaa kwnabey pxituu Juan con caden leñ

skiib porsye Herodías, tsiil betsy xaa Felip. ⁴ Porñee chëb Juan lo xaa:

—Buendy nii tsol chopoo me.

⁵ Tsigo kokladzy Herodes nyuty Juan, per ptsyeb xaa meñ kyedzy porñee kchësy meñ bniladzy nii xtiits Dios bluuy Juan. ⁶ Per tsiñee lëë Herodes ptsiil iz, lëë xiñtsyaap Herodías kukyëë laañee nche sob xaa ksa xaa meñ nii kwtsyetsy xaa, aan ptsiladzy Herodes xa byëë me. ⁷ Por ngo lëë Herodes pkon Dios lo me nii stee xaa nii kñabtyee me.

⁸ Lëë me kunabtiits lo xña me. Tsi lëë me bikche, chëb me lo Herodes:

—Pxob kik Juan Bautist leñ tu plat aan bneetsyo lon.

⁹ Mban ptee styoo rey Herodes, per como lëew pchool chuw xaa ni lëew biñ gaa kchësy meñ nii nche sob siko, ¹⁰ lëë xaa kwnabey chug kik Juan leñ skiib. ¹¹ Tsiñee lëë kik Juan lox kwchug, lëew pxob xaa tu leñ plat, aan lëew ptee xaa lo xiñtsyaap Herodías, aan lëë me pteedyo lo xña me.

¹² Lëë xpëëdscuel Juan kuklis Juan aan loxsye pkeetsy xaa Juan, lëë xaa kunitiits lo Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Tsiñee lëë Jesús biñ, lëë xaa kwyo tu leñ barkw, aan lëë xaa si laañee kindy meñ. Per lëë meñ byeño aan lëë meñ siniy tub lo kislyu. ¹⁴ Tsiñee lëë Jesús byety barkw, lëë xaa kon nii singootyee ndaly meñ nche, aan lëë xaa pkëstyoo kchë meñ go ni lëë xaa beñ kyak meñ xsyakne. ¹⁵ Tsiñee lëë tse ptsye lëë xpëëdscuel Jesús big aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—Lëë tse gon ptsye, aan ni tu kyedzy nchedy nu. Psonëz meñ parñee tsikyub meñ nii kaw.

¹⁶ Lëë Jesús chëb:

—Xkiĩndy nii kyey meñ. Lëë do kol ktee nii kaw meñ.

¹⁷ Lëë xpëëdsuel xaa chëb:

—¿Per pe cos kyaan noo kchësy meñ gue? Xaktyee kaayak kyaxtily ni chopak mël nooy noo.

¹⁸ Lëë Jesús chëb:

—Kol tē niw nu dyon.

¹⁹ Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ lo kizhyë. Loxsye ngo lëë xaa kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëë xaa blëp lo kpaar ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye ptee xaa skizh lëë xaa beeñ grol kyaxtily go aan lëëw pteedy xaa lo xpëëdsuel xaa parñee kiisy xpëëdsuel xaaw lo meñ. ²⁰ Kchësy meñ byëly taw, aan tsiñee lëë wagw kwlox, ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily byuy. ²¹ Xkaa meñ nii taw siik kaay mily xaapkiy aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ.

Lëë Jesús xsyë lo nis

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Loxsye ngo lëë Jesús blëp xpëëdsuel barkw parñee ktsiñ xaa stublad chu nistoo klo xaa mentree lëë Jesús bii no ksonëz meñ. ²³ Tsiñee lëë Jesús lox psonëz meñ, lëë xaa kwyëp kiy par kutiitsni xaa Dios. Lëë lyu lox pkyey aan lëë xaa bii so siko nonsy xaa. ²⁴ Lëë barkw nii no xpëëdsuel xaa tse si groltyee nistoo, aan lëë nis xchëëp barkw, porñee lëë me bislo xpi. ²⁵ Lëë wor tempran lëë Jesús ptsiñ laañee si barkw xsyë xaa lo nistoo. ²⁶ Tsiñee lëë xpëëdsuel Jesús kon nii lëë tu meñ xsyë lo nis, lëë xaa ptsyeb aan lëë xaa kwchuptsyë nladzy xaa neñdy tu pesy chan xaa.

²⁷ Per lëë Jesús kwnee chëb:

—¿Ktsyebty to. Naaw!

²⁸ Tsigo lëë Pedre chëb:

—Deel lii busy nak Jesús, blaa nii sën lo nis parñee kyelyaa axte laañee sol.

²⁹ Lëë Jesús chëb:

—Të.

Lëë Pedre byety barkw aan lëë xaa bislo xsyë xaa lo nis par ktsiñ xaa laañee so Jesús. ³⁰ Per tsiñee byeñ xaa nii lëë me xchëep xaa, lëë xaa ptsyeb. Ni tsi lëë nis bislo xpix kik xaa, lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa:

—¡Pteelaa naa!

³¹ Lëë Jesús kuseñ ña xaa aan lëë Jesús chëb lo xaa:

—¿Penak nii bnilastyoo nii schilo sëel lo nis?

³² Tsiñee lëë xaa byo leñ barkw, lëë me kwlës. ³³ Aan lëë ksa xpëëdscuel xaa nii no leñ barkw psoxib lo xaa chëb:

—Nli nii Xiñ Dios nakoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñë

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Lëë xaa kwtekë nistoo aan lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret. ³⁵ Tsiñee lëë meñ kyedzy ko byuumbey Jesús, lëë xaa kunitiits kchë kyedzy nii nche kex siko, aan lëë meñ kuni xaa xsyakñë lo Jesús. ³⁶ Ni lëë meñ chëb lo Jesús nii klaa xaa señ meñ xsyakñë siquier skiñ xab xaa, aan kchë meñ xsyakñë nii kwseño byak.

15

Lëë Jesús xtilyitiitsni xaa fariseo ni maestre ley

(Mr. 7:1-23)

¹ Lëë bla xaa fariseo ni lëë bla maestre ley nii no Jerusalén kwey lo Jesús, aan lëë xaa chëb:

² —¿Penak chuuñtsyeydy xpëëdscueeloo nii beeñtsyey pxusykoltoo no nii kawdy xaa deelñee tsadxti ña xaa sinak xñabey xley no?

³ Per lëë Jesús chëb:

—Kol në dyon nii xsaan do nii xñabey Dios tublad par kuuñtsyey do nii no kik to. ⁴ Porque lëë Dios gon xñee: “Psal pxoosyoo ni xñaal.” Ni lëë gaa Dios xñee nii nongual kety kchë xaa nii ktsiibtee pxosy o ktsiibtee gaa xña. ⁵ Per

lëe do xñee nii schilo këb tu xaa lo pxosy o lo xñaa gaa: “Chilody kuñaa to yudar, por lëen kwlookon kchësy nii chaapaa lo Dios.” ⁶ Ni lëe do xñee nii këbsye meñ tiits ko nodre nii kuñ meñ pxosy o xñaa gaa yudar. Aan singo mod lëe do xsaan nii xñabey Dios par kuuñtsyey do nii no kik to. ⁷ Nli gak xtiits Dios nii kwnee profet Isaías worñee chëb xaa:

⁸ Tsiñee xñeesy meñ sootee nli nii xsal meñ naa, per sinidy kik meñ nii ksoob meñ xtitsaa.

⁹ Pe nandy chool meñ lay lon, porque xluuydy meñ xtitsaa, sink nii no kik meñ xluuy meñ.

¹⁰ Loxsye ngo lëe Jesús kwtsyetsy meñ aan lëe xaa chëb: —Kol jkëetyag nii këen lo do ni kol kyeño: ¹¹ Ni tu cos nii xtyaaw gon chuñdy xtol meñ, sink kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ chuñ xtol meñ.

¹² Lëe xpëedscuel Jesús big aan lëe xaa chëb lo Jesús: —¿Pe byeño gaa nii blëe xaa fariseo biñ nii kwneel?

¹³ Lëe Jesús chëb:

—Nak xaa fariseo sinak yag nii beëñ pnidy Tat Tios nii sob kpaa, lëew klaats xaa si luw. ¹⁴ Kol ksaan xaa fariseo, por xñady lo xaa aan chakladzy xaa kluuy xaa nëz lo stu xaa nii xñadyak lo. Aan deelñee kob tu xaa nii xñady lo ña stu xaa nii xñadyak lo chop xaa tsikyab leñ tu kyeech.

¹⁵ Tsigo lëe Padre chëb lo Jesús:

—Kwnë loo noo dyon xa nak tiits nii chëeboo lo meñ.

¹⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe ni lëe do nayak xyeñdy nii kwneen? ¹⁷ ¿Nandy to nayak nii kchë nii chaw meñ, leñsyey meñ chitedyo aan xlyëedyak lëew xchoo? ¹⁸ Per lëe kchë tiits yox nii xchoo chuw meñ gon, leñ styoo meñ xlyañ, aan chuño xtol meñ. ¹⁹ Porque leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuuñtsyey cos mal, leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuty,

leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ tsoni tsiil xcombañer, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kwan, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ jkëeti, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kotsyetsy. ²⁰ Kchësy cos re chuñ xtol meñ. Lëdy tol chuñ meñ tsiñee chaw meñ aan xkiibty meñ ña sinak xñabey xley pxusykoltoo meñ.

Lëe Jesús chuuñ kyak xiñtsyaap tu kwnaa

(Mr. 7:24-30)

²¹ Siko pchoo Jesús, lëe xaa si nëz Tiro ni Sidón. ²² Aan lëe tu kwnaa Canaán nii no nëz tañ go big lo Jesús aan lëe me chëb:

—jXey, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo naa! Lëe xiñtsyaapaa xsyakñë. No tu kyalbini mal leñ styoo me.

²³ Per psaldy Jesús me. Por ngo lëe xpëedscuel xaa chëb lo xaa:

—Kwnabtiits dyon pe cos chakladzy me, por xaktyee chuptyë me nal me xitsy no.

²⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Lo meñ Israelsye nii këtañ si xkyëtañ mëkwxiily pxaal Dioosaa.

²⁵ Per lëe kwnaa go big lo Jesús aan lëe me psoxib chëb me:

—jXey, pkëstyoo naa!

²⁶ Lëe Jesús chëb lo me:

—Buendyo nii klan kyaxtily lo mëed par kteedy noo lo mëkw.

²⁷ Tsigo lëe me chëb:

—Tiitsli, xey, xñeel, per xtop mëkw axte kchë plë nii xlaal xpixwan ma leñ mezh.

²⁸ Tsigo lëe Jesús chëb lo me:

—Lëe xiñtsyaapoo kyak, por bniladzyoo nii syak me.

Aan wor go kazh lëe xiñtsyaap me byak.

Lëe Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyakñë

²⁹ Tsiñee lëë Jesús bi siko lëë xaa ptsiñ chu nistoo Galilea aan lëë xaa kusob tu kik kiy. ³⁰ Ndaly meñ kwey laañee sob xaa. Kuni meñ xaa nii xsyëdy ni xaa nii xñady lo, ni kuni meñ xaa nii mank niy, ni kuni meñ ngop, ni kuni meñ kchëlo xaa xsyakñë lo Jesús aan lëë Jesús beeñ kyak kchë xaa xsyakñë go. ³¹ Psee meñ kon meñ nii lëë ngop xñee, ni lëë xaa nii xñady lo chan, ni lëë xaa nii chilody së xsyë. Aan kchësy meñ ptee skizh lo xDios meñ Israel.

*Lëë Jesús xyaan tap mily meñ
(Mr. 8:1-10)*

³² Lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:

—Xkëstyoon kchë meñ gue, por natse chak tson kpudz nii nche meñ lon aan kindy pe kaw meñ. Aan deelñee ksonëzaa meñ singosy, ntseeb jkyey meñ nëz.

³³ Lëë xpëëdscuel Jesús chëb:

—Per ¿pa kyoxii no nii kaw kchë meñ gue, con ni tu cho nody nu par ksyuuyo?

³⁴ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do?

Aan lëë xaa chëb:

—Kadzyo, ni tubtsoon mël wiñ.

³⁵ Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu.

³⁶ Aan lëë xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go ni mël go. Loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa, aan lëë xpëëdscuel xaa kwtiisyo lo meñ. ³⁷ Kchësy meñ byëly taw aan tsiñee lëë wagw kwlox ptyop kadzy tskwidy kyaxtily byuy. ³⁸ Siik tap mily xaapkiy taw aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ. ³⁹ Loxsye psonëz Jesús meñ, lëë xaa byëp barkw aan lëë xaa si nëz Magadán.

16

Lëe meñ fariseo ni meñ saduceo chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Kwey xaa fariseo ni xaa saduceo lo Jesús nladzy xaa nguëeti xaa Jesús. Por ngo lëe xaa chëb:

—Beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo dyon tsiin kniladzy noo nii Dios nakni lii.

² Per lëe Jesús chëb:

—Tsiñee xtsye tse name xñee do: “Kyabty kyo kxe, por nixñë leñ kpa.” ³ Lëe tsi xyaani lyu xñee do: “Lëe kyo kyab natse, por tir nixñë leñ kpa ni no xkey.” Deelñee nan do xa chak leñ kpa worñee kyabty kyo o worñee gaa kyabo, penak nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp. ⁴ Lëe meñ mal re chakladzy kan tu kyalntson aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per kandy meñ re ni stu kyalntson. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool Jonás.

Loxsye ngo nche gak meñ, lëe Jesús bi.

Xlevadur meñ fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Tsiñee lëe xpëedscuel xaa si stublad chu nistoo, bnityladzy xaa nyoy xaa kyaxtily. ⁶ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol kono gaa. Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur xaa saduceo.

⁷ Tsigo lëe xpëedscuel xaa bislo xñee:

—Neñdy porñee nooydy no kyaxtily, ngo nii kwnee xaa singo.

⁸ Per lëe Jesús byeñ pe cos ncheyutiits xaa aan lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily ni penak nii xnilasty to nii naa kyan lëe do? ⁹ ¿Pe byeñdy to nawen ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kaay kyaxtily lo kaay mily meñ, aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to? ¹⁰ ¿Ni

pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to? ¹¹ ¿Penak nii byeñdy to nii lëdy kyaxtily nii xtyaaw psetyaa lo do worñee niyaa: “Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur xaa saduceo”?

¹² Tsigore lëe xpëedscuel xaa byeñ nii lëdy levadur nii xkyë kyaxtily pseety xaa tsiñee chëb xaa: “Kol kap cuent lo levadur gon”, sink lo kchë nii xluuy xaa fariseo ni xaa saduceo no nii kap xaa cuent.

Lëe Pedre xñee nii lëe Jesús nak Crist

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea de Filipino, lëe xaa kwnabtiits lo xpëedscuel xaa, chëb xaa:

—¿Pe nan do dyon cho xñee meñ nii nakaa?

¹⁴ Tsigore lëe xpëedscuel xaa kwëb chëb:

—No meñ xñee nii lii nak Juan Bautist. No gaa meñ xñee nii lii nak Elías. Ni no stubla meñ nii xñee nii lii nak Jeremías o stu profet.

¹⁵ Tsigore lëe xaa chëb:

—Lëe dook, ¿pe nan do cho nakaa?

¹⁶ Lëe Simoñ, xaa nii xñee gak xaa Pedre chëb:

—Lii nak Crist, ni lii nak xiñ Tat Tios.

¹⁷ Tsigore lëe Jesús chëb:

—Simoñ, lii nii nakoo xiñ Jonás, dichoosoo por lëdy chol meñ lo kislyu re nëw lool, sink Tat Tios nii sob kpaa nëw.

¹⁸ Per Pedre xñen lool por lii ladzy kchë meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xlyadzy kyo yu aan ni kyalkuty kuñdy gan lo meñ go. ¹⁹ Lëen knetsy kyalwnabey lool parñee kchësy meñ nii kuñoo perdón ktsily Dios xtol, per ktsildy xaa xtol meñ nii kuñdyoo perdón.

²⁰ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel nii ni tu cho lo këbty xaa nii lëe Jesús nak Crist.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Destye tse go lëë Jesús bislo xñee lo xpëedscuel nii lëë xaa tsi Jerusalén, aan lëë xaa kol nii xñabey ni lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë maestre ley ksaksi xaa. Chëb xaa nii lëë meñ kuty xaa. Per tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ. ²² Tsigo lëë Pedre kuni Jesús tublad aan lëë xaa kwëntseeb lo Jesús, chëb xaa:

—¡Nëdy Dios nii ktsyooloo ngo!

²³ Per lëë Jesús byoogw aan lëë xaa chëb lo Pedre:

—¡Bichee nu, xaatox! Toontlaa kuñoo xtola. Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.

²⁴ Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Deelñee chakladzy to kak to xpëedscuelaa, no nii ksaan do kchë nii xyostyoo do ni no nii tedy to kyalnë parñee kchilo kiidnal do naa. ²⁵ Por lëë kchë xaa nii choxko kteelaa xkyalmbañ, lo kyalkuty kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ, porñee xniladzy xaa xtitsaa. ²⁶ ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu, lëëtyak lëë meñ kety? ¿O palal gaa kizh meñ parñee kejty meñ? ²⁷ Porque lëë mguiy nii pxaal Dios kiid con xkyalwnabey Dios ksa angly aan lëë xaa kizh meñ según nii beeñtsyey meñ. ²⁸ Nli xñen nii no meñ nii nche nu kejty axte nii kan meñ kiid kñabey mguiy ni pxaal Dios.

17

Lëë Jesús chutiitsni Moisés ni Elías

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Tse nii kwloxo xoop kpidz, lëë Jesús kwey tu kiy nii per nli busy klaa, aan xaktyee Pedre, ni Jacob, ni betsy Jacob nii lë Juan kuni xaa. ² Siko xña lo xaa lëë Jesús ptsyëëlo. Bibëly lo Jesús sinak xpibëly lo ngbidz ni byak nguitsy xab

xaa sinak nguitsy bini. ³ Ni lëe xaa kon nii lëe Moisés ni lëe profet Elías ncheyutiits ksa Jesús. ⁴ Tsigo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—¡Xaatee mbëe nche no nu! Pe chakladzyoo nii ksan tson yu yagxiidy, tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par profet Elías.

⁵ Lëe Pedre bii nonee, tsiñee lëe tu xkey nii xpibëly ptyaagw laañee nche xaa aan lëe xaa kwnity lo xkey go ni lëe xaa biñ nii lo xkey go pchootsiy tu xaa nii chëb:

—Lëe xiñaa nrii. Naa kwle xaa ni xkëstyoon xaa. Kol jkëetyag xtiits xaa.

⁶ Tsiñee lëe xpëedscuel Jesús biñ ngo, lëe xaa byab ndooslo lo lyu porñee ptsyeb xaa. ⁷ Per lëe Jesús big kwtpap xitsy xaa chëb:

—Kol tsische. Ktsyebty to.

⁸ Aan tsiñee lëe xaa blis lo xaa, ni tu cho kontre xaa, xaktyee Jesús so siko.

⁹ Tsi lëe xaa siksëeb chex kiy go, lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Ni tu cho lo kutiisty to nii kon do. Kol kwës axte tse nii kpañ mguiy nii pxaal Dios.

¹⁰ Tsigo lëe xpëedscuel Jesús kwnabtiits:

—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo profet Elías kiid?

¹¹ Lëe Jesús chëb:

—Nli nii klo Elías kiid kweekli kchë cos. ¹² Per lëe Elías biidle, aan byuumbeydy meñ xaa, sink lëe meñ psaksi xaa sinak nii ksaksi meñ mguiy nii pxaal Dios.

¹³ Tsigore lëe xpëedscuel Jesús byeñ nii lëe Juan Bautist biid xlugar profet Elías.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Tsiñee lëe xaa ptsiñ laañee nche meñ, lëe tu xaa psoxib lo Jesús aan lëe xaa chëb:

¹⁵ —Pkéstyoo xiñganaa, por chetyë xaa aan tir xsaksi kyalkits re xaa. No wor xchono xaa lo ki o lo nis kaa. ¹⁶ Lëë xaa byelynin lo xpëëds cueeloo, per pchilody xpëëds cueeloo nyuñ kyak xaa.

¹⁷ Lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni xnilasty to Dios! ¿Xte pa wor këb ñe nii lëën ksaladzy lëë do? ¿Pa slal tiemp no nii kxekwaa lo do? Kol tēni xaa wiñ go nu dyon.

¹⁸ Lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go aan lëëw kwlii xaa leñ styoo xaa wiñ go aan wor go kazh lëë xaa byak.

¹⁹ Loxsye byaan Jesús nonsy, lëë xpëëds cueel xaa chëb:

—¿Penak nii pchiloody noo ngwii noo kyalbini mal go?

²⁰⁻²¹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Porñee bnilasty to nii lëë Dios kuuñ kyak xaa wiñ go. Nli xñen nii nikxe palalsye xniladzy to Dios schilo këb to lo kiy re: “Bichee nu, kusob stu lugar”, aan lëë kiy kpichee. Por kchë nii no styoo meñ nii xniladzy Dios chak cumplir.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Nëz Galilea kënsë Jesús tsiñee lëë xaa chëb lo xpëëds cueel xaa:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ. ²³ Aan lëë meñ kuty xaa, per tse nii loxo tson kpidz, lëë xaa kpañ. Mban ptee styoo xpëëds cueel xaa biñ nii chëb xaa.

Xaa nii xtop tumi

²⁴ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ leñ kyedzy Capernaum ksa xpëëds cueel, lëë xaa nii xtop tumi nii xkiiñ leñ yu nii lë lidzy Dios kunabtiits lo Pedre chëb:

—¿Pe xsoob xmaestroo tumi nii xtop noo?

²⁵ —Xsoob xaaw —chëb Pedre.

Tsiñee lëë Pedre byo leñ yu, klo Jesús kwnee chëb:

—¿Pe nëel dyon, Simoñ? ¿Cho lo xtop rey tumi: pe lo xaa xkyedzy xaaw, ote lo xaa sito yak?

²⁶ Tsigo lëë Pedre chëb:

—Lo xaa sito.

Chëb kaa Jesús:

—Nody tsigo busy nii ksoob xaa xkyedzy tumi. ²⁷ Per parñee kody no falt lo meñ, kwey chu nistoo aan kwlii tu mël. Leñ chuw ma no tumi. Skaa tumi go tsitixoo nii nsëbaa ni nii nsëëboo lo xaa nii xtop tumi.

18

¿Cho mastre non?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Misme tse go lëë xpëëdsuel Jesús big aan lëë xaa kwnabtiits:

—¿Cho mastre non laañee xñabey Dios?

² Lëë Jesús kwtsyetsy tu xaa wiñ, aan lëë xaa pso xaa groltyee. ³ Loxsye ngo lëë xaa chëb:

—Nli xñen nii deelñee ktsëedy to xmod to ni kak ndolasty to sinak ndoladzy tu xaa wiñ, chilody sëeb to laañee xñabey Dios. ⁴ Kchë xaa nii chakladzy kak tu xaa nii mastre non laañee xñabey Dios no nii kak ndoladzy xaa sinak ndoladzy tu xaa wiñ. ⁵ Ni kchësy kaa meñ nii kantsi tu xaa wiñ porñee xniladzy meñ xtitsaa, naa chantsi meñ go.

Meñ nii chuñ xtol xcombañer

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Kchësy xaa nii kuñ xtol meñ nii xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa wiño nongual kxituu meñ tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon meñ xaa lo nistoo. ⁷ ¿Brob meñ nii nche lo kislyu, por tir xtee tiits nii kuñ meñ tol! Ni tugak kaa kteedyo tiits, per ¿brobsye xaa nii kuñ xtol meñ!

⁸ 'Por ngo, deelñee ñal o niy gaal chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo. Mbëere ktsiiño lo Dios con tugak niyoo ni tugak ñal, lëjty nii chop ñal ni chop niyoo sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern. ⁹ Deelñee mëloo gaal na chuñ xtoloo, kuliw aan psëëbo. Mbëere ktsiiño lo Dios con tugak mëlool, lëjty nii chop mëlool sob aan kyeyoo lo ki nii chek linfiern.

Mëkwxiiily nii kwnity

(Lc. 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ 'Ksyablyudy to meñ ni xniladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa wiño, por tugak nche angly nii nakni meñ go lo Tat Tios nii sob kpaas.

¹² 'Deelñee nyap to tu kyoow mëkwxiiily aan nguëtañ do tu ma, ¿pe nsaandy to stapkalyptsiipkee xcombañer ma nayak aan lëe do nyikyub ma? ¹³ Aan deelñee ntsil do ma, nli xñen nii mastre nleni do ma nii kwnity que kchë ma nii kwnijty. ¹⁴ Singo gak Tat Tios nii sob kpaas chaklasty xaa nii kyëtañ meñ nii xniladzy xtitsaa.

Meñ nii xko falt lo xcombañer

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Deelñee ko tu xcombañeroo falt lool, kunee lo xaa aan kudzy xtol xaa. Deelñee son xaa xtiitsoo lëël beeñle gan nii ktiilydre to. ¹⁶ Deelñee ksaldy xaa lii, kunee lo xaa stub, per tsidyoo nonsyoo, sink kuni tu meñ o chop kaa meñ parñee këee meñ lo xaa. ¹⁷ Deelñee psaldyak xaa meñ nii kunil, kudzyo lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan deelñee ksaldyak xaa meñ go, psaan xaa, por nak xaa sinak meñ sit nii xnilasty xtiits Dios, ni nak xaa sinak tu xaa yox nii xtop tumi kyedzy par kyeyo Roma.

¹⁸ 'Nli xñen nii lëe Dios ktsily xtol kchë meñ nii kuñ do perdón, per ktsildy xaa xtol meñ nii kuñdy to perdón.

¹⁹ Ni deelñee gaa nche do chop to tub lugar aan kñab to tugak cos lo Tat Tios, lëew kneetsy xaa. ²⁰ Porque laañee nche choptson meñ nii xniladzy xtitsaa, lëen so siko.

²¹ Loxsye ngo lëe Pedre chëb lo Jesús:

—¿Blak vuelto no nii kuñaa perdón xcombañeraa deelñee ko xaa falt lon? ¿Pe axte kadzy vuelto?

²² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kniydyaa nii no nii kuñoo xcombañeroo perdón kadzy vuelto, por no nii kuñoo perdón kchë falt nii ko xaa lool.

Xcuent xaa nii kwnëdy nyuñ perdón xcombañer

²³ Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii kokladzy ndop kchë tumi nii nsëeb mos lo xaa. ²⁴ Lëe xaa bislo xkwetsy xaa mos nii nsëeb lo xaa aan lëe tu mos nii singootyee nroob tumi nsëeb lo xaa. ²⁵ Como nseñdy mos ko tumi par kizh xaa tiñ go, lëe rey kwnabey nii to xaa ksa xiñ xaa ni tsiil xaa ni kchësy nii chap xaa, parñee kazh tiñ go. ²⁶ Lëe mos ko psoxib lo rey aan lëe xaa chëb: “Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool.” ²⁷ Lëe rey pkëstyoo xaa nii nsëeb ko aan lëe rey blaa xaa. Kwtiixty xaa xtiñ xaa. ²⁸ Per tsiñee lëe mos ko pchoo, lëe xaa ptsyool tu xcombañer xaa nii nsëeb toon palalsye tumi lo xaa. Lëe xaa kwseñ yañ xcombañer xaa aan lëe xaa bislo xiyañ xaa xaa, xñee xaa: “¿Pe skizhoo nii nsëeboo lon busy ote kizhtylo yak?” ²⁹ Tsigo lëe xcombañer xaa psoxib lo xaa chëb: “Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool.” ³⁰ Per kwnëdy xaa, sink lëe xaa kulo xcombañer xaa skiib axte nii nguizh xcombañer xaa xtiñ. ³¹ Tsiñee lëe stubla xmos rey kon nii beeñtsyey xaa go, pteenë xaa aan lëe xaa kukëbo lo rey. ³² Lëe rey kwnabey koktsyetsy mos ko aan lëe rey chëb lo xaa: “¿Natsypee maaloo! Beñaa lii perdón ni beeñ jkizhtyaa lii porñee psoxiboo lon. ³³ Singo

gak no nii nyuñoo perdón xcombañeroo sinak nii beñaalii perdón.”³⁴ Aan lo nii singootyee blëe rey, lëe xaa kwnabey nii te mos ko castigw axte nii kizh xaa kchë nii nsëëb xaa.

³⁵ 'Singo gak nagon ksaksi Tat Tios nii sob kpaalëe do, deelñee kuñdy to perdón xcombañer do —chëb Jesús.

19

Lëe Jesús xluuy xa nak kyalwsëëbtsiil

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëe xaa bi Galilea, aan lëe xaa si nëz Judea. Nëz tañ go xtye kiigwpee Jordán. ² Ndaly meñ kunal aan ndaly meñ xsyaknë beeñ kyak xaa siko.

³ Lëe bla xaa fariseo big lo Jesús aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëe xaa chëb:

—¿Pe schilo dyon klaa mguiy tsiil por cualquier falt nii ko me?

⁴ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Pe karty nayak klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii worñee lëe Dios psaa kislyu, tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa Dios? ⁵ Por ngo chëb Dios: “No nii klaa mguiy pxosy ni xña parñee kpañ xaa chop tsiil xaa, aan singo mod lëe xaa kyak sinak tugak meñ chop tsiil xaa.” ⁶ Deelñee tugak meñ tsigo busy nak xaa nii xtsiilña chop tsiil xaa, nody nii klaa xaa me, por lëe Dios pteedy me lo xaa.

⁷ Tsigo lëe xaa fariseo chëb:

—¿Penak tsigo nii kwnabey Moisés nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo kwnaa, deelñee klaa xaa me?

⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Porñee koklasty meñ nsoob xtiits Dios, ngo nii lëe Moisés ptee tiits nii klaa tsiil meñ, per lëe mastre klo psëëbtsiildy meñ. ⁹ Ni nli gaa xñen nii deelñee klaa tu

mguiy tsiil, aan pkaady me lo xaa chop me stu mguiy, aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa.

¹⁰ Tsigo lëe xpëedscuel Jesús chëb:

—Deelñee singo xtsyool xaa nii xtsiilña, masy ktsiilñady meñ.

¹¹ Lëe Jesús chëb:

—Lëdy kchë mguiy xsyak nii masy buen tsiilñady xaa, xaktyee blasy xaa xsyak nii bueno. ¹² No xaapkiy nii destye nii koly xaa, chilody kap xaa mëed. No gaa xaapkiy nii chilody kap xaa mëed porñee lëe meñ pchug xaa parñee kapy xaa mëed. Ni no xaapkiy nii schilo ktsiilña ni kap xaa mëed, per xtsiilñady xaa porñee chakladzy xaa kuñ xaa xtsiil Dios. Deel no cho chaklasty ktsiilña, schilo ktsiilñady xaa.

Lëe meñ chini xaa wiñ lo Jesús

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Lëe meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ ni kñab xaa lo Dios por kchë xaa wiñ go, per lëe xpëedscuel Jesús kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ.

¹⁴ Per lëe Jesús chëb:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon, jkady tow. Por kchë meñ nii nak sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey Dios.

¹⁵ Lëe Jesús pxob ña kik kchë xaa wiñ go, aan lëe xaa bi siko.

Lëe Jesús chutiitsni tu xaa rikw

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Lëe Jesús nol nëz nii kpi xaa tsiñee lëe tu xaa kwey lo Jesús chëb:

—Maestre, kwnë kchë cos buen nii no kuuñtsyeyaa parñee jkan kyalmbañ nii xnitylody.

¹⁷ Lëe Jesús chëb:

—¿Penak nii xñabtiitsoo pe cos buen? Tugak xaa nii chuuñtsyey cos buen no. Per deelñee chakladzyoo

jkaal kyalmbañ nii xnitylody, beeñtsyey nii xñabey xley Moisés.

¹⁸ Tsigo lëe xaa go chëb:

—¿Cho xley Moisés no nii kuuñtsyeyaa?

Lëe Jesús chëb:

—Kujtyoo, kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kwandyoo, ni jkots tiitskizhtyoo meñ, ¹⁹ psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal, ni pkëstyoo xcombañeroo sinak xkëstyool lii.

²⁰ Lëe xaa go chëb:

—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa. Kwnë dyon pe cos chak falt kuuñtsyeyaa.

²¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Deelñee chakladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnitylody, byey aan pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ prob tsiin kchilo sëëboo laañee xñabey Dios. Loxsye ktol kchë nii chapoo, tënal naa.

²² Tsiñee lëe xaa go biñ nii chëb Jesús, mban ptee styoo xaa porñee tir rikw xaa, aan lëe xaa sey.

²³ Tsigo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Nli xñen nii neñ sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.

²⁴ Masy sinusy te tu camey xan tu kyeech kuzh que nii sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.

²⁵ Tsiñee biñ xpëedscuel xaa ngo, ntseeb psee xaa aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—¿Cho lëe nii telaa lo tol tsigo?

²⁶ Lëe Jesús buy lo xpëedscuel aan lëe xaa chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëe Dios kteelaa meñ.

²⁷ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Lëe noo psaan kchësy nii chaap noo aan lëe noo syoop naal lii. Kwnë dyon pe cos jkaa noo.

²⁸ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii tsiñee lëe Dios kuuñ jkub kchë cos nii no lo kislyu, lëe xaa kxaal naa kakaa rey, aan lëen kso lëe do kñabey do ksa tsiipchop tiy nii no Israel. ²⁹ Kchë meñ nii xsaan lidzy, ni xsaan betsy ni psyañ ni xñaan ni pxosy ni xiñ, ni xsaan xilyu parñee kiidnal naa, siik tu kyoow nii psaan meñ go jkaa meñ go ni lëe meñ go jkaa kyalmbañ nii xnitylody. ³⁰ Per ndaly xaa nii nyats chak nina kyablyu, parñee ktaan xaa nii mban nina.

20

Xcuent xaa nii xkyë tsiñ

¹ Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii silyga sikyub mos parñee kyë mos tsiñ lo xkwaa xaa nii no nonsyke yag uv. ² Loxsye byaan xaa tiits nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizh xaa mos, lëe xaa pxaal mos lo xkwaa xaa. ³ Tsi kol las nueve lëe xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëe xaa kon nii lëe stubla xaa nii xkyë tsiñ nche nlety. ⁴ Aan lëe xaa chëb: “Kol tsoo kyë do tsiñ lo xkwaan, na kizhaa lëe do.” Lëe xaa go si. ⁵ Tsi kol xwe ngbidz lëe xaa kwey stub, singo gak tsi lëe las tres kok. ⁶ Lëe las cinco merle kak tsiñee lëe xaa kwey leñ kyedzy stub, aan lëe xaa kon nii lëe stubla xaa nii xkyë tsiñ nche nlety. Lëe xaa chëb lo xaa go: “¿Penak nii kwëdy to tsiñ natse?” ⁷ Tsiigo lëe xaa go chëb: “Porñee ni tu cho pcheedy lëe noo.” Lëe xaa chëb: “Kol tsoo kyë do tsiñ lo xkwaan.” ⁸ Tsiñee lëe tse ptsye, lëe xpixwan kwaa chëb lo xaa nii xñabey lo mos: “Kwtsyetsy xaa nii kwë tsiñ, aan kwtiix klo xaa nii kwsëeb lultime. Axte lultime kizhoo xaa nii kwsëeb silyga.” ⁹ Klo xaa nii kwsëeb las cinco kozh aan lal nii xkaa meñ nii xkyë tsiñ nder tse kwaa xaa. ¹⁰ Tsiñee lëe kchësy xaa nii kwsëeb lo tsiñ silyga kozh nladzy xaa tu masy tu kpidz nguizh xpixwan kwaa xaa, per lalak nii xkaa meñ nii xkyë tsiñ tu kpidz kwaa xaa. ¹¹ Tsiñee lëe kchësy xaa

go lox kwnaasy tumi go, lëe xaa kwneenë xpixwan kwaa, ¹² chëb xaa lo xpixwan kwaa: “Lalak nii kwtiizhoo xaa nii kwë tsiin tugak wor name kwtiizhoo lëe noo, aan tyub tse pkyëe noo tsiin lo naay.” ¹³ Tsigo lëe xpixwan kwaa chëb lo tu xaa nii kwsëeb lo tsiin silyga: “Beetsy, xsaksidyaa lii gon. ¿Pe lëdy nayak kazh bñee no nii lal nii xkaa meñ tu kpidz kizhaa lii? ¹⁴ Pseñ xtumil aan byey, por styoon kwlañ nii kizhaa xaa nii kwsëeb lultime lalak nii kwtizhaa lii ¹⁵ aan kindy cho pe kñe lon. Por schilo kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon con tu tumin. ¿Ote xlëel yak porñee buenaa?”

¹⁶ Loxsye ngo lëe Jesús chëb:

—No meñ nii nyats chak nina, per sitsiñ tse nii lëe meñ go kyablyu parñee ktaan kchë meñ nii mban nina.

Lëew xyon vuelt nii lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Lëe Jesús si Jerusalén, aan nëz no xaa tsiñee lëe xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëedscuel xaa, aan lëe xaa chëb:

¹⁸ —Chan do gon, lëe no syo Jerusalén. Siko lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe maestre ley kñaaasy naa, aan lëe xaa kñab ketyaa, ¹⁹ ni lëe xaa jko naa ña meñ sit parñee kidyni xaa naa, ni kiñ xaa naa ni lëe xaa jkëe naa lo crusy parñee ketyaa, per tse nii loxo tson kpidz lëen kpañ.

Nii kwnab tsiil Zebedeo
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Lëe tsiil Zebedeo kunab tu favor lo Jesús ksa xiñ me, aan lëe me psoxib lo Jesús. ²¹ Tsigo lëe Jesús chëb lo me:

—¿Pe cos chakladzyoo?

Lëe me chëb:

—Chakladzyaa nii tsiñee lëel sob kñabeyoo sob tuga xiña tyuxlad kwil, tu me nëzli stu me nëzpeg.

²² Lëe Jesús chëb:

—Nandy to pe cos xñab to. ¿Pe nyakxe na xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa?

Tsigo lëë xiñ me chëb:

—Xekw noo.

²³ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xekw to tedy to kchë kyalnë nii teedyaa. Per lëdy naa kwe xaa nii sob kwın nëzli o nëzpeg kaa. Lëë Tat Tios xyal kwe meñ nii sob siko.

²⁴ Tsiñee lëë stsii xpëedscuel Jesús biñ ngo, lëë xaa blëë lo chop xiñ kwnaa go. ²⁵ Per lëë Jesús kwtsyetsy ksa xpëedscuel aan lëë xaa chëb:

—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa nii xñabey lo kislyu. Chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa, ni xsoob meñ xtiits xaa. ²⁶ Nody nii kuuñtsyey do singo, sink kchë xaa nii kakladzy kñabey lo do no nii ksoob xaa xtiits to. ²⁷ Singo gak kchë xaa nii kakladzy kak klaa lo do no nii kyë xaa tsiñ lo do sinak nii xkyë moso. ²⁸ Singo gak naa syeldyaa parñee kantsi meña, sink parñee kantsin meñ, ni ketyaa parñee telaa meñ lo tol syelyaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak chop xaa nii xñady lo

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Tsiñee lëë Jesús bi Jericó, ndaly meñ sinal xitsy xaa. ³⁰ Aan lëë chop xaa nii xñady lo nii nche sob chu nëz biñ nii lëë Jesús sitedy siko, aan nguiedzy kwnee xaa lo Jesús chëb xaa:

—¡Xey, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo lëë noo!

³¹ Kwëntseeb meñ lo chop xaa nii xñady lo parñee nyoogw chuw xaa, per mastre nguiedzy kwnee xaa:

—¡Xey, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo lëë noo!

³² Lëë Jesús kwso tse, aan lëë xaa kwtsyetsy chop xaa nii xñady lo aan lëë xaa chëb:

—¿Pe cos chakladzy to?

³³ Tsigo lëë chop xaa nii xñady lo chëb:

—Xey, chakladzy noo nii kña loo noo.

³⁴Lëë Jesús pkëstyoo chop xaa nii xñady lo aan lëë Jesús kwseñ lo chop xaa go, aan nli gaa wor go kazh lëë lo xaa byak aan lëë xaa sinal Jesús.

21

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹Lëë Jesús mer ktsiñ Jerusalén tsiñee lëë xaa pxaal chop xpëëdscuel xaa kyedzy nii lë Betfagé nii nche chex kiy nii lë Olivos. ²Chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan nii lëë tu burr kusy këtuu chop xiñ. Kol klaa ma aan kol tēni ma lon. ³Deelñee cho kñabtiits lo do penak nii xlaa do ma, kol këb nii naa xkiiñ ma ni kol këb na kiid kni gak xaa ma.

⁴Singo beeñtsyey Jesús par kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chëb xaa:

⁵Kol këb lo meñ Jerusalén:

“Buy gaanoo ndoladzy xreeyoo,

lëë xaa sëed soobsye xaa lady tu burr wiñ.”

⁶Lëë xpëëdscuel Jesús kwey mandad nii pxaal Jesús xaa.

⁷Kuxi xaa burr kusy chop xiñ ma aan loxsye pxoob xaa xab xaa lady ma, lëë Jesús kwsob. ⁸Aan ndaly meñ ptañ xab lo nëz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek meño laañee tedy Jesús. ⁹Aan lëë meñ nii nal xitsy xaa ni nech lo xaa bislo kwchuptsyë xñee:

—¡Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sëed lo xtiyy rey David kak xrey no! ¡Lëë Dios nakni xaa! ¡Kol ktee skizh lo Dios!

¹⁰Tsiñee lëë Jesús kwsëëb leñ kyedzy Jerusalén, kchësy meñ xñabtiits lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa gue?

¹¹ Aan lëe meñ nii si ksa Jesús xñee:

—Lëe xaa gue nak Jesús. Profet xaa, Nazaret nak xkyedzy xaa. Galilea ngabo.

Lëe Jesús xsyëëb leñ lidzy Dios

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Lëe Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëe xaa kwlii kchësy meñ nii nche kto ni nche si. Ptische xaa xmez h xaa nii xtsëë tumi lo meñ ni ptsily xaa laañee xsyob xaa nii xto palom. ¹³ Aan lëe xaa chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lidzy Dios kak tu laañee kiidnee meñ lo Dios. Per lëe do byuño lidzy ngbaan.

¹⁴ Aan lëe xaa beeñ kyak meñ nii xñady lo ni meñ nii chilody së nii big lo xaa leñ lidzy Dios. ¹⁵ Per tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley kon kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús, ni lëe xaa biñ nii lëe kchë xaa wiñ nii no leñ lidzy Dios bislo chuptyë xñee: “;Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sëëd lo xtiy David!”, lëe xaa blëe ¹⁶ aan lëe xaa chëb lo Jesús:

—;Pe chonoo nii xñee xaa wiñ gue?

—Chonno —chëb Jesús— ;ni pe karty kaa nayak klab to leñ kitsy laañee xñee nii lëe Dios kwle mëëd nii bii chadzy par kool mëëd lay lo Dios?

¹⁷ Loxsyë ngo nche gak meñ, lëe Jesús si Betania. Siko ptseñ xaa.

Lëe Jesús xtsiibtee yag yegw

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Lëe byaani lyu lëe Jesús si Jerusalén stub, aan lëe xaa kwlaañ. ¹⁹ Aan lëe xaa kwey xan tu yag yegw nii sob kex chu nëz, per këdy nex loo go. Xaktyee xikwo singootyee xña. Tsigo lëe xaa chëb lo yag yegw:

—;Kpikchedre kyë nex lool!

Aan wor go kash lëe yag yegw ko pidzy.

²⁰ Tsiñee lëe xpëedscuel xaa kono, kchësy xaa psee, aan lëe xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Xa nak nii blyëedy pidzy yag yegw?

²¹ Lëe Jesús chëb:

—Nli xñen nii deelñee kniladzy to nii schilo kuuñtsyey do tu cos ni jkandy kik to, lëjty xaktyee yag yegw kchilo jkwiitsy to, sink schilo këb to lo kiy re: “Bichee nu aan kukyab lo nistoo”, aan lëe kiy tsikyab. ²² Ni lëe Dios knee kchë nii kñab to deelñee kniladzy to.

Lëe Jesús chutiitsni xaa nii xñabey lo pxosy

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Lëe Jesús kwsëeb leñ lidzy Dios aan lëe xaa noyuuñ kseedy meñ tsiñee lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni bla xaa kol nii xñabey kukëb lo xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

²⁴ Lëe Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na tsigo sniyaa cho xnee tiitspey lon par kuuñtsyeyaa kchë cos re. ²⁵ Kol në dyon cho pxaal Juan biid kchobnis xaa. ¿Pe Dioso ote cholsye meño yak?

Tsigo lëe xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsigo nii bnilasty to nii bluuy xaa?” ²⁶ Aan chilodyak tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal Juan, por xtsyeb no meñ. Por kchësy meñ xnildazy nii xtiits Dios bluuy Juan.

²⁷ Por ngo lëe xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy dyon cho bnee tiitspey lon.

²⁸Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xiñgan xaa aan lëë xaa chëb lo tu xaa: “Xiñ, kwey tsiñ lo xkwaan natse.”

²⁹Lëë xiñ xaa kwëb chëb: “¡Chaklastyaa kan!” Per kok xtsedyako lëë styoo xaa bikche aan lëë xaa kwey. ³⁰Tsigo lëë xaa go kunee lo stu xiñ aan lëë xiñ xaa chëb: “Na kan.” Aan kweydy xaa. ³¹Kol në na dyon cho xaa go beeñtsyey nii chakladzy pxosy xaa.

Lëë xaa chëb:

—Xiñ xaa nii kwey tsiñ lo xkwaa xaa.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii klo xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni klo kwnaa nii chap ndaly mguiy sëëb laañee xñabey Dios lo do. ³²Por lëë Juan Bautist biid kluuyle xa kpañ meñ, aan bnilasty to xtiits xaa sinak nii bniladzy xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni sinak bniladzy kwnaa nii chap ndaly mguiy. Per lëë do, nikxe kon do nii lëë xaa go ptsëë xmod, bnilasty to xtiits Juan.

Xcuent xaa nii beeñ pni yag uv

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³’Kol kon stu cuent re. Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv lo xkwaa ni psuugw kwraly xaaw ni psaa xaa tu laañee kxii uv ni psaa xaa tu laañee sob meñ nii kyënapo.

’Loxsye ngo lëëw ptee xaa kompaniy lo xaa nii kuuñ tsiño, aan lëë xaa si viaj. ³⁴Aan tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xaa pxaal xmos xaa siknab nii xyal xaa. ³⁵Per lëë xaa nii beeñ tsiñ ptee cheñ xmos xaa, ni no xmos xaa beety xaa go, no gaa xmos xaa pkaa lo kyo. ³⁶Tsigo lëë xpixwan uv pxaal stubtsoon mos. Per singo gak beeñtsyey xaa nii beeñ tsiñ.

³⁷ 'Lultime lëe xpixwan uv pxaal xiñgan nladzy xaa: "Stsyeb xaa go xiñganaa." ³⁸ Per tsiñee kon xaa go nii lëe xiñgan xpixwan uv ptsiñ, lëe xaa chëb lo xcombañer xaa: "Lëe xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kyaani now." ³⁹ Lëe xaa kwnaasy xiñgan xpixwan uv aan lëe xaa kukyeety xaa tublad chu kwaa.

⁴⁰ '¿Pe në do dyon pe cos kuñ xpixwan uv xaa nii beeñ tsiñ xkwaa xaa?

⁴¹ Tsiigo lëe meñ kwëb chëb:

—Jkëstyoody xaa xaa yox ko, lëe xaa kuty xaa, aan lëe xaa kutiñ xkwaa xaa lo xaa nii kxaal nii ktyop lo xkwaa xaa tsiñee kal xtiemp kwlaap.

⁴² Lëe Jesús chëb:

—¿Pe karty klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii lëe kyo nii kwxaak xaa nii xsaa yu xkiiñdy? Byak tu kyo nii mastre xkiiñ. Lëe Dios byuñ kyo go kyo nii xkiiñ, aan xsee no xtyon now.

⁴³ Por ngo lëe Dios ksaan lëe do aan lëe xaa tsikyub meñ nii ksoob xtiits xaa. ⁴⁴ Deel kyab meñ lady kyo nii psetyaa lo do, lëe meñ kak byuy. Per deelñee kyab kyo go lady meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.

⁴⁵ Tsiñee lëe Jesús lox pso cuent ko, lëe bla xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa fariseo byeñ nii contre lëe xaa kwnee Jesús. ⁴⁶ Kokladzy xaa nyaasy xaa Jesús wor go kazh, per ptsyeb xaa meñ, porñee kchë meñ bniladzy nii xtiits Dios xluuy Jesús.

22

Xcuent tu kyalwtsiilña

¹ Lëe Jesús bislo xso cuent stub, xñee xaa:

² —Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii beeñ tu lni worñee ptsiilña xiñgan xaa. ³ Aan lëe xaa pxaal xmos

xaa sityetsy meñ nii tsi lo lni, per kwnëdy meñ go nyi.
⁴ Lëë rey go pxaal xmos stub, chëb xaa: “Kol këb lo meñ nii lëen tse beeñlo xixkwanaa, ni kol këb nii lëen tse lox bety xyosyaa nii xro. Kol këb lo meñ kiid meñ lo lni.”
⁵ Per psaldy meñ nii koktsyetsy xmos rey. No meñ nii koktsyetsy si tañ, no gaa meñ go si lo xtsiiñ, ⁶ ni no meñ nii ptee xcheñ xmos rey, axte nii beety xaa xaa. ⁷ Por ngo nii blëë rey, aan lëë xaa pxaal xsoldad xaa kukyeety kchë meñ nii psaksi xmos xaa ni psaay soldad xkyedzy meñ go.
⁸ Loxsye ngo lëë rey chëb lo xmos: “Lëë nii ktyaaw lo lni nagon lox koklo, per kwnëdy meñ nii koktsyetsy nyiid.
⁹ Na kol tsi nëz aan kol këb kchë lo meñ nii ktsyool do nii kiid meñ lo xkylwtsiilña xiña.” ¹⁰ Lëë xmos rey pchoo kwey nëz, aan lëë xaa ptop meñ. Nikxe meñ bueno, nikxe gaa malo, kchëlo meñ kuni xaa aan lëë lidzy rey byaktsë.

¹¹ Tsiñee lëë rey kwsëëb leñ yu laañee nche sob meñ nii ptsiñni xmos xaa, lëë xaa kon tu xaa nii nakwty ladx nii chakw meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña. ¹² Lëë rey chëb lo xaa: “¿Penak nii sëedoo aan nakwtyoo ladx nii chakw meñ nii chi kyalwtsiilña?” Per ni tu pe chëbty xaa go. ¹³ Tsigo lëë rey chëb lo xaa nii xkiisy niskwaan: “Kol kxituu niy xaa re ni ña xaa, aan kol tsikchon xaa lo nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa.”

¹⁴ Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa chëb:

—Ndaly meñ xkwetsy Dios, per xisy meñ sëëb laañee xñabey xaa.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Lëë xaa fariseo xyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús.
¹⁶ Por ngo lëë xaa pxaal bla xaa nii no xlad xaa ksa bla xaa nii nak ksa Herodes kukëb lo Jesús:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa

kpañ meñ sinak xñabey Dios. ¹⁷ Kwnë dyon pe nongual tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma ote nongualdyo yak.

¹⁸ Per como nan Jesús pe cos tsiñ si xaa, lëë Jesús chëb:

—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? ¹⁹ Kol kluuy tu pes lon dyon.

Tsigo lëë xaa go kuni tu pes lo Jesús. ²⁰ Aan lëë Jesús kwnabtiits:

—¿Cho nak xaa nii kë loo go?

²¹ Tsigo lëë xaa go chëb:

—Lëë xaa nak xtisy Roma.

Lëë Jesús chëb:

—Kol kizh nii nsëëb to lo xtisy Roma tsigo busy, ni kol kizh nii nsëëb to lo Dios.

²² Tsiñee biñ xaa go nii chëb Jesús, ntseeb psee xaa, aan so gak Jesús, lëë xaa sey.

*Lëë xaa saduceo xñabtiits dyon pe nli nii xpañ meñ kuty
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)*

²³ Misme tse go lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ kuty. Por ngo lëë xaa kukëb lo Jesús:

²⁴ —Maestre, lëë Moisés gon chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa deelñee chapy me mëed, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëed. ²⁵ Lady noo kwoy tu xaa nii kop xoop betsy, aan lëë xaa ptsiilña. Per blyëëdy lëë xaa kuty, aan como kopty tsiil xaa mëed, lëë tu betsy xaa byaani tsiil xaa, ²⁶ aan lëë xaa kutyak. Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña me, per ni tu xaa psandy mëed. ²⁷ Lëë byalo wi kwnaa go kuty. ²⁸ Kwnë na dyon cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëë xaa kpañ, deelñee ksa kadzy xaa ptsiilña me.

²⁹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyeñdy to xtiits Dios ni xnilasty to nii lëe Dios kuuñ kpañ meñ kuty. ³⁰ Per nli xñen nii tsiñee lëe meñ kuty kpañ, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñadre, sink lëe kchë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno leñ kpa. ³¹ Chakladzy to lë kaknan do dyon pe nli spañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to laañee xñee nii yuub Dios chëb nii lëe xaa ³² nak xDios pxusykoltoo no Abraham, ni pxusykoltoo no Isaac ni pxusykoltoo no Jacob? Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ nak xaa.

³³ Tsiñee biñ meñ kchë nii kwnee Jesús, ntseeb psee meñ.

Nii xñabey Dios

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Lëe xaa fariseo ptyop tsiñee biñ xaa nii lëe Jesús psuugw chuw xaa saduceo. ³⁵ Aan lëe tu xaa fariseo nii nak maestre ley kokladzy nyuñ Jesús preb. Por ngo lëe xaa chëb lo Jesús:

³⁶ —Maestre, ¿cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyey meñ mastre non?

³⁷ Tsigo lëe Jesús chëb:

—“Bniladzy Tat Tios tyub styool ni psoob xtiits xaa.”

³⁸ Ngo mastre precisy kuuñtsyeyoo. ³⁹ Ni precisy nii jkëstyool xcombañeroo sinak nii xkëstyool lii. ⁴⁰ Nrii xñabey xley Moisés ni nrii biid kluuy kchë profet.

¿Cho lo xtiyy sëed Crist?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Lëe xaa fariseo bii nche siko ⁴² tsi lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe në do dyon cho lo xtiyy sëed Crist?

Tsigo lëe xaa fariseo chëb:

—Lo xtiyy rey Davito.

⁴³ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Penak tsigo nii worñee kwnee David xtiits Kyalbini Ntson, chëb David:

⁴⁴ Lëë Dios chëb lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwın nëzli,

axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo kchë meñ nii xlëë lool?”

⁴⁵ ¿Xa kchoo Crist lo xtiy rey David deelñee mismee rey David xñee nii lëë Crist xñabey lo xaa?

⁴⁶ Per ni tu cho kwëbty lo xtiits Jesús, aan destye tse go ni tu cho byaxtre nyabtiits lo xaa.

23

Lëë Jesús xñeenë xaa fariseo ni xaa nii nak maestre ley

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ ni lo xpëëdsuel:

² —Lëë maestre ley ni lëë xaa fariseo xyal kluuy xley Moisés. ³ Kol jkëëtyag xtiits xaa. Per kuuñtsyeydy to nii chuuñtsyey xaa, por ngui së lo xtiits xaa, per xaa nii chuuñtsyey xaa. ⁴ Lëë xaa xñee pe cos kuuñtsyey meñ, per chilody kuuñtsyey meño, por nako sinak tu yow në, aan ni lëë xaa chuuñtsyeydyo. ⁵ Tsiñee chuuñtsyey xaa tu cos xteepee xaa nii kan meñ xaa, ni tsiinpee xkëë xaa xtiits Dios lo kitsy aan xkëë xaaw kë xaa ni chu xikw xaa nii chakw xaa ladx nii xluuy nii nli xaa non nak xaa. ⁶ Tsiñee chi xaa laañee chak tu lni, laañee xsyob xaa non xsyob xaa tsi lëë wagw chak, ni xkwe xaa skan nii xsyob xaa leñ ktoo. ⁷ Stsiladzy xaa nii jkëëptyux meñ xaa pal nëz ni këb meñ lo xaa maestre.

⁸ 'Per lëë do tsookidy to nii kñë meñ lo do maestre, porque tugak nak to, ni tugak maestre no. ⁹ Ni kñeedy to pxosy lo chol meñ, porque tugak pxosy no aan lëë xaa go sob kpaa. ¹⁰ Ni tsookidy to kak to xaa xñabey, por lëësy Crist nak xaa xñabey. ¹¹ Kchë xaa nii kakladzy kak nyaa

no nii kyë xaa tsiñ lo do. ¹² Por lëe kchë xaa nii chak nyaa kyablyu. Per lëe Dios klisklaa kchë xaa nii ndoladzy.

¹³⁻¹⁴ '¡Chooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xsyonlë do laañee xñabey Dios parñee sëebty meñ aan xsyëëbty to, ni xlaady kaa to sëeb meñ nii chakladzy sëeb.

¹⁵ '¡Chooksye lëe doy maestre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xkyënsë do lo kislyu ni xtyeekë do nistoo xyub to meñ nii sëeb xlad to, aan tsiñee chuñ do gan xsyëëb tu meñ xlad to, mastre chuuñ ktyaly do xtol meñ go que lo xtol do, parñee kyey meñ go linfiern.

¹⁶ '¡Chooksye lëedoy nii xñady lo do! Xñee do nii ndoxytynii kseety meñ lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëe meñ kuuñtsyey tu cos nikxe kuuñtsyeydy meño, per deelñee kseety meñ xor lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits no nii kuñ meño cumplir. ¹⁷ '¡Tont to ni xñady lo do! ¡Pe nandy to nayak nii deelñee kindy lidzy Dios, kindy pa kak lay or? ¹⁸ Ni xñee do nii ndoxytynii kseety meñ xipkoog lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii lëe meñ kuuñtsyey tu cos, nikxe kuuñtsyeydy meño. Per deelñee kseety meñ kchë nii no lo pkoog tsiñee xyaan meñ tiits, no nii kuñ meño cumplir. ¹⁹ '¡Xñady lo do! ¡Pe nandy to nayak nii deelñee kindy pkoog, pa nondy kchë nii chiksakon meñ? ²⁰ Tsiñee xyaan meñ tiits aan xseety pkoog, lëdy nonsy pkoog xseety meñ, sink wi kchë nii no lo pkoog. ²¹ Singo gak kchë meñ nii xseety lidzy Dios tsiñee xyaan meñ tiits, Dios xkon meñ go. ²² Kchësy meñ nii xseety kpaat siñee xyaan meñ tiits xkon Dios nii sob leñ kpaat.

²³ '¡Chooksye lëe doy mastre ley ni chooksye lëe do nii nak to xaa fariseo!, por xtiix to pixtily, ni xtiix to nizh ni comiñ nii xsaakon do lo Dios, per chuñdy to kyalbuen, ni xkëstyody to meñ ni xsoobty to xtiits Dios. Ngo mastre precisyni ngo xñabey ley kuuñtsyey do, per ksaandy to nii

kokon do cos lo Dios. ²⁴ Chakladzy to kuuñtsyey do kchë cos wiñ nii xñabey ley aan xsaan do nii mastre precisy tublad.

²⁵ ¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!, por nyë xkiib to vas nii xtyëë nii chi do ni xkiib to kyon nii xtyëë nii chaw do, per xyeñdy to nii nonsyke cos nii kwlan do xkyë do leeño. ²⁶ Kol ksaan kyëdre to cos kpaan leñ xvas to, tsiin singo mod lëëw kak nyë.

²⁷ ¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!, por nak to sinak paa nii xkoyoo meñ con color nguitsy par kak nguiw nëz fuer, per lëë leeño nonsyke xtsit meñ kuty ni cos peedy no. ²⁸ Singo gak lëë do tsiñee xuy meñ lo do, sootee nli buen do, per lëë leñ styoo do nonsyke kyalmbixladzy ni tol no.

²⁹ ¡Chooksye lëë doy maestre ley ni chooksye lëë do nii nak to xaa fariseo!, por lëë do xxaa chu xpaal kchë profet ni chu xpaal kchë xaa buen nii biid penaadle. ³⁰ Aan loxsye ngo lëë do xñee: “Deelñee ngwe noo xtiemp pxusykoltoo noo, nyuuñdy noo xaa yudar nyuty xaa kchë profet nii biid.” ³¹ Siko nagon xluuy nii xyeñ do nii lo xtiy xaa nii beety kchë profet nii biid penaadle sëed to. ³² ¡Kol kisyaaal xtsiñ pxusykoltoo do!

³³ ¡Nak to sinak mëë! ¿Cho në nii lëë do telaa lo ki nii chek linfiern? ³⁴ Lëën kxal profet, ni lëën kxal xaa chak, ni lëën kxal maestre kiidnee lo do, per no xaa nii kxalaa kuty to, ni no xaa jkëë do lo crusy, ni no xcheñ xaa ktee do leñ ktoo ni lëë do kyënlaag xaa kyedzy por kyedzy. ³⁵ Lëë do kyëkiy kchësy meñ buen nii kuty. Destye xkyalkuty Abel kyëkiy do axte xkyalkuty xiñ Berequias nii lë Zacarías xaa nii beety to kexka lo pkoog leñ lidzy Dios. ³⁶ Ni nli xñen nii lëë Dios ksaksi meñ nii nche natiemp por xkyalkuty kchë xaa go.

Lëë Jesús xteenë por meñ Jerusalén

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—¡Chooksye lëë doy nii no do Jerusalén! ¿Penak nii chuty to profet ni penak nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? ¡Ndaly vuelt gon kokladzyaa ndopaa to sinak nii xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to! ³⁸ Lëë na lëë xkyedzy to kyaanladzy. ³⁹ Ni kpikchedre gaa kan do naa, axte tse nii lëë do këb: “Skizh Dios, xaatke buen xaa nii pxaal xaa.”

24

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Tsiñee lëë Jesús pchoo leñ lidzy Dios, lëë xpëëdscuel xaa chëb nii kuy xaa xa nyaa lidzy Dios. ² Lëë Jesús chëb:

—Xsee do lë chan do lidzy Dios, per lëëw nitylo. Kchësy kyo nii nyaaw kyablyu.

Kyalnë nii ktsyool meñ

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Loxsye ngo lëë Jesús kusob chex kiy nii lë Olivos, aan lëë xpëëdscuel xaa chëb lo xaa:

—Chakladzy noo nii kñëël loo pa wor kak kchë nii kwneel ni xa mod kyeen noo nii lëël mer kiid stub ni xa mod kyeen noo nii lëë kislyu mer nitylo.

⁴ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol kap cuent tsiin ni tu cho jkëëtidy lëë do. ⁵ Porque ndaly xaa nii kakladzy kak sinakaa kiid aan lëë xaa kñë nii lëë xaa nak Crist, aan ndaly meñ kyëti. ⁶ Tsiñee kon do nii lëë guerr chak, ktsyebty to, porque singo no nii kako, per nitylody kaa kislyu. ⁷ Por no nii kchë kyedzy nii nche lo kislyu ktily lsa, ni lëë kpiñ kiid, ni ndaly laañee kni xu.

⁸ Lëë kyalnë nii kak tsigo kal bislo.

⁹ Lëe meñ ksaksi lëe do, ni lëe meñ kuty lëe do, ni tyub lo kislyu ktilyni meñ do, porñee xsoob to xtitsaa. ¹⁰ Leñ tse go ndaly meñ nii xnildazy xtitsaa kchoso styoo, aan lëe meñ go kakniladzy xcombañer. ¹¹ Ni ndaly profet wnee xuuy kiid aan lëe xaa jkëeti meñ. ¹² Aan tsiñee lëe xtol meñ lox ktyaly, per ni jkëstyoodre meñ xcombañer. ¹³ Per stelaa kchë meñ nii ksaandy xtitsaa. ¹⁴ Ni axte gaa lox ksa meñ nii nche lo kislyu jkëetyag xtiits Dios, tsigolye lëe Dios knitylo kislyu.

¹⁵ Lëe profet Daniel pkëe cos ntseeb nii kak. Tsiñee kan do nii lëe cos ntseeb ko noyak leñ lidzy Dios, ¹⁶ tsigo kchësy to siñee nche do Judea kol kxooñ, kol tsëp kiy. ¹⁷ Deelñee nche do kik lidzy to, kyejty to par pe kwii do. ¹⁸ Deelñee nche gaa to tañ, per ni par tsixi do xab to kyeydy to. ¹⁹ ;Brob kchë kwnaa nii lëetyee tse go nak xiñ o xkadzy kaa mëed! ²⁰ Kol nab lo Dios nii kxooñdy to mëe nii chak nal o tse nii gaa xiladzy meñ lo tsiñ. ²¹ Porque tse go lëe meñ tedy kyalnë dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni kpikchedre gaa kan meñ kyalnë dox ko. ²² Aan deelñee jkwëesty Dios kyalnë go, kchësy meñ kety. Per lëew jkwëes xaa porñee xkëstyoo xaa kchë meñ nii xnildazy xtiits xaa.

²³ Deelñee cho kñë lo do tse go: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist so ske”, o “lëe gaa xaa so nek”, knilasty tow. ²⁴ Porque ndaly kchë xaa wnee xuuy kiid aan lëe xaa kñë nii lëe xaa nak Crist, ni ndaly profet wnee xuuy kiid, aan lëe xaa kuuñtsyey kchë clasy kyalntson ni milagre parñee jkëeti xaa meñ. Deelñee steedyo tiits axte wi meñ nii xnildazy Dios kyëti. ²⁵ Lëen kwnel kchë nii kak lo do. ²⁶ Por ngo, deelñee cho kñë lo do: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist so tañ”, tsidy to. O deelñee gaa cho kñë lo do: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist nolan nu”, knilasty tow. ²⁷ Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpa, singo kak tse

nii lëe Crist kiid stub. ²⁸ Sinak nii xtyop pech laañee nix ma kuty, singo ktyop meñ tse go.

Lëe Crist kiid stub

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Tsi lëe kyalnë dox ko lox tedy, lëe lo ngbidz jkyey, ni lëe mëe kyuuy, ni lëe mëly kchingaa leñ kpaas, ni lëe kchë cos nii no leñ kpaas kxisy. ³⁰ Loxsye ngo lëe Crist kchoo ktsiib leñ kpaas, aan lëe kchë meñ nii nche lo kislyu ktsyeb ni koon tsiñee kan meñ nii lëe xaa kyety kpaas par kuñ xaa kyalxtisy. ³¹ Lëe xaa kxaal xangly xaa tsijkwets trompet parñee ktop angly kchë meñ nii xnildzy xtiits xaa nii nche tyub lo kislyu.

³² 'Tsiñee lëe yag yegw xkëpeñ xyeñ do nii lëe xtiemp kyo sëed yob. ³³ Singo gak tsiñee kan do nii lëe cos ntseeb ko noyak, kol kyeñ nii lëe Crist mer kiid. ³⁴ Por nli xñen nii antes nii kety meñ nii no natiemp lëe kchë cos re kak. ³⁵ Stedy kpaas ni stedy kislyu, per lëe xtitsaa tejtyo.

³⁶ 'Per ni tu cho nandy pa tse o pa woor gaa kako, per ni angly nii ncheno kpaas, per ni xiñ Tat Tios. Xaktyee Tat Tios nano.

³⁷ 'Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëe Crist kiid stub. ³⁸ Xtiemp Noé worñee karty kislo kyo, lyaadzy wagsy, ni lyaadzy nii kisy meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëe Noé byo leñ barkw. ³⁹ Per mer worñee bii pe sinidy kik meñ, lëe kyo bislo aan lëe meñ kwloow. Singo kak tsiñee lëe Crist kiid stub. ⁴⁰ Tse nii lëe Crist kiid, deelñee kë chop xaa tsiñ lo kwaa, lëe xaa koy tu xaa aan lëe xaa ksaan stu xaa. ⁴¹ Singo gak deelñee kë chop kwnaa wëet, lëe xaa koy tu me aan lëe xaa ksaan stu me.

⁴² 'Ligier kol kak, por nandy to pa wor kiid Crist stub.

⁴³ Nako sinak xpixwan tu yu, deelñee kaknan xaa nii lëe ngbaan sëeb lidzy xaa, kaakesty xaa parñee klaady xaa

sëëb ngbaan lidzy xaa. ⁴⁴ Ligier kol kak, por lëë Crist kiid mer worñee pe sinidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ ¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëë xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob tiits, parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xaa? ⁴⁶ Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón kan xaa nii lëë mos ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa. ⁴⁷ Xsoobaa nii lëë patrón këb lo xaa: “Kop cuidad kchësy nii chaapaa.” ⁴⁸ Per deelñee mal mos ko ni nan xaa nii xtse si xpatrón xaa, ⁴⁹ lëë xaa xsaksi kchë meñ nii xkyë tsiñ lo xpatrón xaa ni lëë xaa xsyudzy ksa xaa ngonip, ni chawni xaa ngonip. ⁵⁰ Per mer tse nii pe sidy kik xaa, lëë xpatrón xaa ktsiñ. ⁵¹ Aan lëë patrón ksaksi mos ko sinak nii xsaksi xaa mos nii xsoobty tiits. Tsigo lëë mos ko koon ni lëë mos ko kawlay.

25

Xcuent tsii kwnaa yeeñ

¹ Lëë gak Jesús chëb:

—Nak laañee xñabey Dios sinak nii ptsyool tsii kwnaa yeeñ nii kwëmbës ktsiñ tu xaa nii ktsiilña, parñee tsiktsiil nëz me xaa con bini nii xkyë con aceit. ² Per kaayak me nyaani, lëë skaay me koñee pe sinidy kik. ³ Lëë ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik kwseñ xbini, aan biydy me naal aceit. ⁴ Per lëë kwnaa yeeñ nii nyaani biy me xbini me ni biy me naal aceit. ⁵ Aan como xtsiñdy kaa xaa nii ktsiilña, lëë me kuutkesy ksa me. ⁶ Per mer wrol kyool, lëë meñ bislo chuptyyë, xñee: “¿Lëë xaa nii ktsiilña sëëd. Kol tsiktsiil nëz xaa!” ⁷ Lëë ksa kwnaa yeeñ go kuxche, aan lëë me bislo xkëë ki me xbini me. ⁸ Tsigo lëë ksa kaay kwnaa

yeeñ nii koñee pe sinidy kik chëb lo ksa kwnaa yeeñ nii nyaani: “Kol jkady xisy xaceit to loo noo, porque lëë xbinii noo no kyuuy.” ⁹ Per lëë kwnaa yeeñ go chëb: “Jkaajty noow, por jkaadyo jkiiñ noo. Masy kol tsisiw laañee xto meño.” ¹⁰ Per mentre lëë kwnaa yeeñ nii noydy naal aceit sisiw, lëë xaa nii ktsiilña ptsiñ. Aan lëë ksa kwnaa yeeñ nii noy naal aceit kwsëeb leñ yu ksa xaa nii ktsiilña, aan lëë chu yu byoogw. ¹¹ Tsigore lëë ksa kwnaa yeeñ nii kukyub aceit ptsiñ aan lëë me chëb: “¡Xey, pxaly chu yu syëeb noo!” ¹² Per lëë xaa nii ktsiilña chëb: “Nandyaa cho do, xyuumbeydyaa lëë do.”

¹³ Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa chëb:

—Ligier kol kwe, por nandy to pa tse o pa woor gaa kiid Crist.

Xcuent tson mos

¹⁴ Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii no nëz tsi stu tañ. Lëë xaa kwtsyetsy xmos xaa aan lëë xaa chëb: “Kol kap cuidad tumi nii ksanaa lo do.”

¹⁵ Tu lo xaa pteedy xaa kaay bols or, lëë stu lo xaa pteedy xaa chopo, lëë stu lo xaa pteedy xaa tuwo. Loxsye pteedy xaa tumi nii byeñ xaa nii schilo kuuñ tsiñ catu xmos xaa, lëë xaa si viaj. ¹⁶ Lëë mos nii byaani kaay bols or kwë dilgenty aan lëë xaa ptsiñaa skaay bolso. ¹⁷ Singo gak beeñtsyey mos nii kwaa chop bols or, aan lëë xaa ptsiñaa schop bolso. ¹⁸ Per lëë mos nii byaani tu bols or kwteeñ tu kyeech, aan lëëw kwloly xaa.

¹⁹ Xtse kwey xpatrón mos ko aan tsi lëë xaa bikche, lëë xaa kwlii xcuent xmos xaa. ²⁰ Klo mos nii byaani kaay bols or ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo xpatrón xaa: “Xey, kaay bols or psaanoo lon. Per lëen ptsiñaa skaay bolso.” ²¹ Tsigo lëë xpatrón xaa chëb: “Nyoo nii beeñ tsiñoo tumi wiñ nii psanaa lool, ni chanaa nii bueenoo. Lëen knetsy tumi roob kuuñ tsiñoo. Kwyo leñ yu, por xlen lool.” ²² Loxsye

ngo lëe mos nii byaani chop bols or ptsiñ aan lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: “Xey, chop bols or bneetsyoo lon, per lëen ptsiñaa schop bolso.” ²³ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: “Nyoo nii beeñ tsiñoo tumi wiñ nii psanaa lool, ni chanaa nii bueenoo. Lëen knetsy tumi roob kuuñ tsiñoo. Kwo leñ yu por xlen lool.” ²⁴ Per tsiñee lëe mos nii byaani tu bols or ptsiñ, lëe xaa chëb lo xpatrón xaa: “Xey, nanaa nii tir ntseeboo, ni nanaa nii xkyëel kwlaap laañee kondyoo. ²⁵ Por ngo ptsyeebaa, aan lëen kwya lo lyu xtumil. Per lëew syelynin.” ²⁶ Tsigo lëe xpatrón xaa chëb: “Floojoo ni maaloo, por deelñee nanoo nii ntseebaa ni nanoo nii xkyën kwlaap laañee kondyaa, ²⁷ ¿penak nii kwlootiñdyoo tumi nii psanaa lool parñee nyixiw xiño?” ²⁸ Tsigo lëe patrón chëb lo xaa nii nche siko: “Kol kla or nii noy xaa, aan kol kteedyo lo xaa nii noy tsii bols or. ²⁹ Porque lëe xaa nii chuuñ tsiñ nii ptedyaa jkaarew, per lëe xaa nii chuuñ tsiñdyo, axte nii wiñ ptedyaa lo xaa go klan. ³⁰ Kol tsikchon mos nii pa xkiñdyke lo nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa.”

Kyalxtisy nii kuuñtsyey Crist

³¹ Tsiñee lëe Crist kiid kchë xangly, lëe xaa sob par kuñ xaa kyalxtisy. ³² Aan lëe kchë meñ nii nche lo kislyu kpig lo xaa, aan lëe xaa kwiixso meñ sinak nii kwiixso meñ mëkwxiily lady chiv. ³³ Kwi xaa nözli kwe meñ buen, lëe meñ mal kwe nözpeg. ³⁴ Tsigo lëe xaa këb lo meñ nii nche nözli: “Kol tē tsiin sëeb to laañee xñabey Dios, por destye worñee kwche kislyu psaa xaaw par lëe do. ³⁵ Por kwo tse nii kwlaañaa, aan bneetsy to nii tawaa, ni kwo tse nii kwlaan nis, aan bneetsy to nii kowaa, ni kwëkyubaa posad, aan lëe do bneetsy laa kwlësaa. ³⁶ Kwo tse nii bneetsy to ladx kookwaa porñee kindy xabaa, ni kon do naa worñee kwxaaknën, ni biid tedy to lon worñee kwoyon

skiib.” ³⁷ Tsigo lëe meñ buen këb: “¿Pa wor ptyon noo nii xlyaaño, aan bneetsy noo nii taawoo? ¿Ni pa wor ptyon noo nii xlyaal nis, aan bneetsy noo nii kowoo? ³⁸ ¿O pa woor gaa ptyon noo nii këkyuboo posad aan bneetsy noo laañee kwlësoo, ni pa woor gaa ptyon noo nii kindy xaboo aan bneetsy noow? ³⁹ ¿Ni pa wor kwxaaknël aan ptyon noo lii, o pa woor gaa kwyol skiib aan byoteedy noo lool?” ⁴⁰ Tsigo lëe Crist këb: “Nli xñen nii kchësy kyalbuen nii beeñtsyey do lo chol meñ, lon beeñtsyey dow.”

⁴¹ Loxsye ngo lëe xaa këb lo meñ nii nche nëzpeg: “Kol kpichee nu, kol kyey lo ki nii chek linfiern, por siko kyey xaatox ni siko kyey kyalbini mal. ⁴² Kwyo tse nii kwlaañaa, aan bneesty to nii nyawaa, ni kwlaan nis, aan bneesty to nii nyin. ⁴³ Ni kwëkyubaa posad aan bneesty to laañee ngwësaa, ni kon do nii kindy xabaa aan bneesty tow. Kwxaaknën ni kwyon skiib aan biid teejty to lon.” ⁴⁴ Tsigo lëe meñ mal go këb: “¿Pa wor kwlaaño, ni pa wor kwlaal nis, ni pa wor kwëkyuboo posad, ni pa wor ptyon noo nii kindy xaboo, ni pa wor kwxaaknël, ni pa wor kwyol skiib, aan beeñdy noo lii yudar?” ⁴⁵ Tsigo lëe Crist këb: “Nli xñen nii tsiñee beeñdy to tu meñ mban yudar, naa ngo beeñdy to yudar.” ⁴⁶ Kchësy meñ mal kyey lo ki nii chek linfiern, aan lëe meñ buen jkaa kyalmbañ nii xnitylody.

26

Lëe xaa xñabey chakladzy kuty Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Loxsye ngo lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

² —Nan do gon nii schopak kpidz chak falt parñee kak paskw, aan lëe meñ jkëe nguuy nii pxaal Dios lo crusy.

³ Leñ tse go gak lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey lo meñ Israel ptyop chilidzy Caifás. Lëe Caifás

nak xaa nii mastre non lo pxosy. ⁴ Lëë xaa bitiits dyon xa kñaasy xaa Jesús tsiin kuty xaa xaa. ⁵ Per lëë gak xaa chëb:
—Kñaasty no xaa na lni parñee kak nxoldy meñ.

*Lëë tu kwnaa xchoob aceit nii xlyaa nex lo kik Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Lëë Jesús so Betania, aan lëë xaa kwey lidzy Simoñ nii byodz lady. ⁷ Lëë Jesús sobyaw tsiñee lëë tu kwnaa ptsiñ noy tu bot aceit nyazh nii xlyaa nex, aan lëë me pchoob aceit xlyaa nex ko lo kik Jesús. ⁸ Per lëë xpëëdsuel Jesús blëë, aan lëë xaa chëb:

—¿Penak nii lika kwxiñ aceit ke? ⁹ Nchilo ndyow par kak meñ prob yudar.

¹⁰ Lëë Jesús biñ nii nchenee xaa, aan lëë Jesús chëb:

—Klëëdy to lo kwnaa re, por tu buen beeñ me. ¹¹ Ni tugak kaa kan do meñ prob, per naa lëdy tugak kan do naa. ¹² Lëë kwnaa re kwtëëb aceit nii xlyaa nex ladyaa parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse nii lëen jkyeetsy. ¹³ Nli xñen nii kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios, lëë meñ kseety nii beeñtsyey kwnaa re, aan singo mod lëë meñ ksaladzy me.

*Lëë Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)*

¹⁴ Lëë tu xpëëdsuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kukëb lo xaa nii xñabey lo pxosy:

¹⁵ —¿Pa lal kizh to naa deelñee jkon Jesús ña do?

Lëë xaa xñabey go ptee kalyptsii pes plat. ¹⁶ Aan destye wor go lëë Judas kwëkyub dyon xa jko xaa Jesús ña xaa xñabey.

*Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdsuel
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)*

¹⁷ Tse nii chislo lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy levadur, lëë xpëëdsuel Jesús big aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pa kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?

¹⁸ Lëë Jesús chëb:

—Kol tid lidzy tu xaa nii kxalaa lëë do aan kol këb: “Lëë maestre në nii lëë xwor xaa kutsiñ, aan lëë xaa kiid ksa xpëëdsuel xaa parñee tedy xaa paskw liidzyoo.”

¹⁹ Lëë xpëëdsuel Jesús kwey, aan lëë xaa beeñlo nii ktyaaw paskw.

²⁰ Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë Jesús kwsob lo mezh ksa xpëëdsuel. ²¹ Aan mentre ncheyaw xaa, lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii misme tu do kakniladzy naa.

²² Kchësy xpëëdsuel xaa pteenë, aan lëë xaa bislo tuga xaa xñabtiits, xñee xaa:

—¿Pe lëdy naaw?

²³ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xaa nii noyaw leñ tu kyonaa, xaa go kakniladzy naa.

²⁴ Lëë mguiy nii pxaal Dios te kchë kyalnë nii kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Per ¿brobsye xaa nii kakniladzy xaa! Masy buen nyi xaa go nyaldy xaa.

²⁵ Tsigo lëë Judas, xaa nii kukëb lo xaa xñabey xa jkaa Jesús chëb:

—Maestre, ¿pe lëdy naaw?

—Misme chuwoo pchoow —chëb Jesús.

²⁶ Lëë Jesús kwxeñ tu kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëëw kwtiisy xaa lo xpëëdsuel xaa, chëb xaa:

—Kol kaawoo, xcuerpno.

²⁷ Ni lëë xaa kwseñ tu vas nii no viñ, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëëw pteeso xaa lo xpëëdsuel xaa, chëb xaa:

—Kchësy to, kol ki viñ re, ²⁸ por tu cheñno. Lëëw kxee parñee ktsily Dios xtol meñ. ²⁹ Ni kidre gaan viñ, sink lëën kwës axte nii klyañ do laañee xñabey Tat Tios tsiin tyow no viñ kub nii no siko.

*Lëë Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre Jesús
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

³⁰ Loxsye biily Jesús ksa xpëedscuel, lëe xaa si kiy nii lë Olivos. ³¹ Siko lëe Jesús chëb:

—Kchësy to ksaan naa na kyool. Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lëe xaa kuty xaa nii xkyë lo mëkwxiily aan lëe mëkwxiily kchoots klyaal. ³² Per tsiñee lëen kpañ, kloon ka Galilea lo do.

³³ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Nikxe kchësy xcombañeraa ksaan lii, per naa ksandyaa lii.

³⁴ Lëe Jesús chëb:

—Na kyool kazh tson vult këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.

³⁵ Lëe Pedre chëb:

—Nikxe kety no tusyke, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii. Aan kchësy xpëedscuel xaa chëb singo.

Lëe Jesús chutiitsni Dios laañee lë Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Tsiñee lëe Jesús ptsiñ tu laañee lë Getsemaní, lëe xaa chëb lo xpëedscuel xaa:

—Kol sob nu, mentre lëen kakutiitsni Dios.

³⁷ Lëe xaa sini Pedre ni chop xiñ Zebedeo, aan lëe xaa pteenë, ³⁸ ni lëe xaa chëb:

—Mban xtee styoon. Kol kwës nu dyon, aan kol kwena.

³⁹ Lëe Jesús si par kaan, aan loxsye psoxib xaa ni pkiitsy kë xaa lyu lëe xaa chëb:

—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink beeñtsyey nii chakladzyoo.

⁴⁰ Tsi lëe xaa ptsiñ laañee psaan xaa ksa tson xpëedscuel xaa nii kuni xaa, lëe xaa nche nixyesy. Por ngo lëe xaa chëb lo Pedre:

—¿Pe ni tu wor nawen pchilody ngwena do? ⁴¹ Kol kwena ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to, por ndaan no styoo do, per lëe lady to mban now.

⁴² Lëë xaa kwey stub, aan lëë xaa chëb:

—Tat Tios, deelñee no nii teedyaa lo kyalnë re, beeñt-syey nii klyañ styool.

⁴³ Tsiñee lëë xaa bikche, lëë xpëëdsuel xaa nche nixyesyak, porñee xekwtre xaa mgaal aan lika xtiib lo xaa.

⁴⁴ Lëë xaa si stub. Lëë gaaw byon vuel, aan mismé tiits nii chëbak xaa klo chëb xaa lo Dios. ⁴⁵ Tsi lëë xaa bikche, lëë xaa chëb lo xpëëdsuel xaa:

—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxiladzy to? Lëew na, lëë wor kutsiñ nii lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol. ⁴⁶ Kol tsische tsiin kyoo no, por lëë xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëed kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë tu xpëëdsuel xaa nii pcholë Judas ptsiñ ksa tubtsoon meñ nii noy spad ni yag. Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey pxaal kchë meñ go. ⁴⁸ Lëë Judas chëb kazh lo meñ go:

—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa.

⁴⁹ Lëë Judas pkëëptyux Jesús, ni lëë xaa ptee tu pxit kwesy Jesús. ⁵⁰ Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo Judas:

—Deelñee pe cos tsiin sëedoo, klyëëdyoo beeñtsyeyo.

Tsigo lëë meñ kwnaasy Jesús aan lëë meñ biy xaa.

⁵¹ Tsiñee kon tu xaa nii no xlad Jesús ngo, lëë xaa kwlii xispad xaa aan lëë xaa pchug tu tyag xmos xaa nii xñabey lo pxosy. ⁵² Per lëë Jesús chëb:

—Psoob xispaadoo xlugaro. Porque kchësy meñ nii xtily con spad, kety con spad. ⁵³ ¿Pe nandyoo nawen nii deelñee kakladzyaa schilo kñen lo Tat Tios parñee kxaal xaa tub yox xangly xaa kla naa? ⁵⁴ Per deelñee kñen lo Tat Tios parñee kteelaa xaa naa, ¿xa kak cumplir xtiits xaa tsigo?

⁵⁵ Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:

—¿Penak nii con spad ni con yag sëednaasy to naa nyak xaa ngbaan? Ksatyee tse kwson leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ aan penak nii kwnaasty to naa. ⁵⁶ Per lëë do chuuñtsyey nrii parñee kuñ do cumplir nii kwnee kchë profet nii biid penaadle.

Loxsye ngo so gak Jesús lëë xpëëdsuel xaa pxooñ.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Lëë meñ kuni Jesús lidzy pxosy nii mastre non nii lë Caifás. Siko nche mbës maestre ley ni kchë xaa kol nii xñabey. ⁵⁸ Lëë Pedre kunal sit sit, per lëë xaa ptsiñ axte lo xley Caifás aan lëë xaa kwsob lady xaa nii xkyënap lidzy Dios parñee kan xaa dyon pe cos kuñ meñ Jesús.

⁵⁹ Lëë kchë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa non kwëkyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús parñee kchilo kñab xaa kety Jesús. ⁶⁰ Ndaly meñ kwnee contre Jesús, per ptsyoldy xaa xñabey pe cos nguëëkiy xaa Jesús. ⁶¹ Singo nche xaa tsi lëë schop xaa chëb:

—Ptsyon noo kwnee xaa gue nii lëë xaa knitylo lidzy Dios, aan tsonak kpidz me lëëw ksaa xaa stub.

⁶² Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy kuso, aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?

⁶³ Per koñee kwneedy Jesús. Por ngo lëë xaa nii mastre non lo pxosy chëb:

—Pkon Dios loo noo dyon, nii nli lii nak Crist nii no kxaal Dios.

⁶⁴ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nliw, naa nak Crist, ni san gaa to naa tsi lëën soob kwi Dios nëzli, ni san do tsi lëën kchukë lo xkey parñee kyelyaa stub.

San Mateo 26:65 85 San Mateo 26:75

⁶⁵ Tsiñee lëe xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëe xaa pchos xab xaa, porñee singootyee blëe xaa, aan lëe xaa chëb:

—Tiits ntseeb kwnee xaa re lo Dios, ni ¿pa jkiiñre gaa no meñ nii jkëeki y xaa? Misme lëe do biñ kchë tiits ntseeb nii kwnee xaa. ⁶⁶ ¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo lëe meñ chëb:

—No nii kety xaa, por no xtol xaa.

⁶⁷ Wor go kazh lëe meñ pchoo mxeñ lo xaa ni lëe meñ ptee xcheñ xaa. Aan tsi lox ptee meñ xcheñ xaa, ⁶⁸ xñee meñ lo xaa:

—Deelñee nli lii nak Crist, ¿kwnë dyon cho kwtiñ lii!

Lëe Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Lëe Pedre sob lo ley, tsiñee lëe tu kwnaa nii xkyë tsiñ siko chëb lo xaa:

—Wil lë no xlad Jesús Galilea.

⁷⁰ Per lëe Pedre chëb:

—Nandyaa pe xñeel.

⁷¹ Loxsye ngo lëe Pedre kwey chu puert nii kë chu nëz, aan lëe stu kwnaa kon xaa aan lëe me chëb lo meñ:

—Wi meñ gue no xlad Jesús Nazaret.

⁷² Per lëe Pedre pkon Dios chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

⁷³ Kok xtsedyako, lëe xaa nii nche siko big lo Pedre aan lëe xaa chëb:

—Nli gaa na wil lë no xlad Jesús, por si xñeep ee xaa xñeel.

⁷⁴ Tsigo lëe Pedre pkon Dios stub chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

Aan wor go kazh lëe tu nguidy kol pkwetsy. ⁷⁵ Lëe Pedre gaa psaladzy nii lëe Jesús chëb: “Tson vuilt këeboo nii

xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.” Lëe Pedre pchoo siko aan lëe xaa biñ.

27

Lëe meñ chikso Jesús lo Pilat

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Tsiñee lëe tañ byeñ, lëe kchësy xaa nii xñabey lo pxosy ni lëe xaa kol nii xñabey bitiits dyon xa kuty xaa Jesús.

² Loxsye ngo lëe xaa pxituu Jesús aan lëe xaa kuni xaa lo xtisy nii lë Pilat.

Xkyalkuty Judas

³ Tsiñee lëe Judas biñ nii lëe meñ kuty Jesús, lëe xaa pteenë, aan lëe xaa ptikche ksa kalyptsii pes plat nii kozh xaa lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo xaa kol nii xñabey,

⁴ chëb xaa:

—Nody xtol xaa nii pkon ña do. Deelñee kety xaa xfaltno.

Per lëe xaa go chëb lo Judas:

—¿Pe xcueent noo ngo? ¡Lii kon!

⁵ Lëe Judas kuklaal tumi go leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëe xaa sey aan lëe xaa pxiiyañ.

⁶ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy kuktop tumi go aan lëe xaa chëb:

—Chilody jkots no tumi re xtumi lidzy Dios, por con tumi re kozh xaa nii kwnaasy tu xaa nii kety.

⁷ Aan lëe xaa kwxii tublë lyu con tumi go parñee jkeetsy xaa meñ sit loo go. Xkwaa xaa nii xsaa kis lë kwaa go.

⁸ Per destye tse go lëe kwaa go pcholë “Laañee pxee cheñ.”

⁹ Singo mod lëe nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa: “Kalyptsii pes plat kwaa xaa Israel, ¹⁰ aan con tumi go kwxii xaa lyu nii lë xkwaa xaa nii xsaa kis. Lëe Dios kwnabey nii singo kuuñtsyey xaa.”

*Lëë Jesús so lo Pilat**(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)*

¹¹ Tsi lëë Jesús ptsiñ lo xtisy lëë xtisy chëb lo xaa:

—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?

—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.

¹² Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol bislo pkëëkiy Jesús, per koñee kwneedy Jesús. ¹³ Por ngo lëë Pilat chëb lo xaa:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe chondyoo nayak blaktre nii xkëëkiy xaa gue lii?

¹⁴ Per ni tublan tiits kwneedy Jesús. Por ngo psee xtisy kon xtisy xaa.

*Lëë meñ xñab kety Jesús**(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

¹⁵ Nak xcostumbre xtisy nii mer lo lni xlaa xaa tu xaa nii no skiib nii kñab meñ kyedzy. ¹⁶ Aan lëëtyee leñ tse go lëë tu xaa ntseeb nii lë Barrabás no skiib. ¹⁷ Tsi lëë meñ lox ptyop, lëë Pilat chëb:

—¿Pe chakladzy to nii klaan Barrabás, ote chakladzy to yak nii klaan Jesús nii xñee do Crist?

¹⁸ Singo chëb xaa porñee byeñ xaa nii por kyalmbidy kwnaasy meñ Jesús.

¹⁹ Lëë Pilat sob leñ yulyey tsi lëë tsiil xaa pxaal tu meñ nii kukëb lo xaa: “Byeñ gon pe cos kuñoo, por nody xtol meñ gue, ni tir nguidy kwnee xkaalaa tsi kyool por meñ gue.”

²⁰ Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás ni kñab meñ kety Jesús. ²¹ Lëë xtisy chëb stub:

—Kol në dyon cho xaa re klaan.

Kchësy meñ chëb:

—Blaa Barrabás.

²² Tsigo lëë Pilat chëb lo meñ:

—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do Crist tsigo?

Kchësy meñ chëb:

—¡Pkëë xaa lo crusy!

²³ Lëë Pilat chëb:

—Per kindy xtol xaa.

Per lëë meñ chëb stub:

—¡Pkëë xaa lo crusy!

²⁴ Tsiñee lëë Pilat kon nii chondy meñ tiits, sink lëë meñ chak nxolyre, lëë Pilat kwnab nis aan xña lo meñ lëë xaa kwttiib ña xaa, chëb xaa:

—Lëë xaa gue kety, per lëdy xfaltno, xfalt tow.

²⁵ Tsigo lëë meñ chëb:

—¡Nikxe kety xaa, lëë noo ni lëë xiñ noo kizh tol go!

²⁶ Por ngo loxsye blaa Pilat Barrabás lëë xaa kwnabey ptee soldad xcheñ Jesús ni lëë xaa kwnabey nii kwë Jesús lo crusy.

²⁷ Tsi lëë bla soldad ptsiñni Jesús chu yulyey lëë los demasy soldad ptyop kyako kwi Jesús. ²⁸ Lëë soldad kwlii ladx nii nakw Jesús, aan lëë xaa pkakw xaa tu ladx nixñë, ²⁹ ni lëë xaa psoob tu coron yakitsy kik xaa, ni lëë xaa kwloo tu var ñali xaa. Loxsye ngo lëë xaa psoxib lo xaa ni lëë xaa kwtsityni xaa, xñee xaa:

—¡Byinayk xrey meñ Israel!

³⁰ Ni pchoo mxeñ soldad lo Jesús, aan misme var nii no ña Jesús psoob xaa kik Jesús. ³¹ Loxsye kwtsityni xaa Jesús, lëë xaa kwlii ladx nixñë go lady xaa aan lëë xaa pkakw xaa mer xab xaa. Tsigo lëë xaa sini xaa par jkëë xaa xaa lo crusy.

Lëë Jesús kë lo crusy

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Tsiñee lëë xaa pchoo chu yulyey lëë xaa ptsyool tu xaa Cirene nii lë Simoñ. Aan lëë soldad pkoy xaa xicrusy Jesús.

³³ Lëë soldad kuni Jesús tu laañee lë Gólgota. (Lëë tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik.) ³⁴ Siko lëë xaa ptee viñ nii nla lo Jesús. Per loxsye pkëë chuw xaaw, kwnëdy xaa nyi xaaw.

³⁵ Tsiñee lëë soldad lox pkëë Jesús lo crusy, lëë xaa kwloo rif xab Jesús. ³⁶ Loxsye ngo lëë xaa kwsob par kyënap xaa. ³⁷ Ni pkëë xaa blalan tiits kik xicrusy Jesús parñee kaknan meñ penak kë xaa lo crusy. Sinrii xñee tiits ko: “Lëë Jesús nrii. Lëë xaa nak xrey meñ Israel.”

³⁸ Wi chop ngbaan kwë kwi xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg. ³⁹ Aan kchësy meñ nii kwtedy siko kwlootsyetsy xaa ni ptsiiy kik ⁴⁰ chëb:

—¿Pe chanlo na?, lii nii xtischeel lidzy Dios aan tsonak kpidz lëew tse xsooblil stub. Pteelaa lii ni byety lo crusy deelñee nli Xiñ Dios nakoo.

⁴¹ Singo gak kwtsityni xaa nii xñabey lo pxosy xaa, ni maestre ley, ni xaa kol nii xñabey, xñee xaa:

⁴² —Pteelaa xaa meñ, per chilody kteelaa xaa lëë xaa. Kyety xaa lo crusy dyon deelñee nli lëë xaa nak xrey meñ Israel, parñee kniladzy no xtiits xaa. ⁴³ Dios sye psaladzy xaa, na klity Dios xaa lo crusy na deelñee nli xkëstyoo Dios xaa. ¿Pe lëdy në xaa lo no nayak nii Xiñ Dios xaa?

⁴⁴ Aan axte wi chop ngbaan nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Tsi lëë xwe ngbidz kol lëë kislyu pkyey aan lëew byaani axte las tres. ⁴⁶ Aan wor go nguiedzy kwchuptsyë Jesús, chëb xaa:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (Lëë tiits ko nak sinak xñee ñe: Tat Tios, Tat Tios, ¿penak psaanoo naa?)

⁴⁷ Lëew biñ bla xaa nii nche siko aan lëë xaa chëb lo xcombañer xaa:

—Profet Elías xkwetsy xaa.

⁴⁸ Per lëë tu xaa nii so siko lëënlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ nyi. Lëëw pxituu xaa lo tublë yag, aan lëëw ptsig xaa parñee nsyup Jesúso. ⁴⁹ Per lëë xcombañer xaa chëb:

—Psaan xaa parñee tyon no dyon pe siid klity Elías xaa lo crusy.

⁵⁰ Lëë Jesús kwchuptsyë stub, aan lëë xaa kuty. ⁵¹ Ni misme wor go lëë ladx nii kë leñ lidzy Dios pchos nsoli, ni lëë kislyu pxisy, ni lëë kchë kyo kwlé, ⁵² ni lëë paa byaly. Aan ndaly meñ nii psoob xtiits Dios nii kutyle bikche pañ. ⁵³ Aan loxsye pañ Jesús, lëë kchë xaa go pchoo leñ paa, aan ndaly meñ kon nii lëë xaa psëëb leñ kyedzy Jerusalén.

⁵⁴ Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo soldad ni lëë kchë soldad nii nche nap Jesús kon nii lëë xu xni, lëë xaa ptsyeb aan lëë xaa chëb lo xcombañer xa:

—Nli nii Xiñ Dios nak xaa re.

⁵⁵ Wi tubtsoon kwnaa Galilea nche sit xuy. Lëë kwnaa go beeñ Jesús yudar. ⁵⁶ Lady kchë kwnaa go no María Magdalena, ni tsiil Zebedeo, ni Mariy. Xiñ Mariy nak José ni Jacob.

Lëë José xkeetsy Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Tsiñee lëë lyu mer jkyey, lëë tu xaa Arimatea nii lë José ptsiñ. Rikw xaa aan wi xaa kwyo xlad Jesús. ⁵⁸ Lëë xaa kunee lo Pilat aan lëë xaa bna xcuerp Jesús. Lëë Pilat kwnabey nii ktee soldado. ⁵⁹ Lëë José blis xcuerp Jesús, aan lëëw pchal xaa xaa tu ladx rusy, ⁶⁰ aan lëë xaa pkeetsy Jesús leñ tu xpa kub xaa nii ndeeñ lo kyo. Loxsye ptse xaa chu paa con tu kyo ngol, lëë xaa sey. ⁶¹ Per lëë María Magdalena ni lëë stu Mariy byaan chu paa.

Lëë soldad xkyënap chu xpa Jesús

⁶² Tsi lëe lyu byaani lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa fariseo kwey lo Pilat ⁶³ aan lëe xaa chëb:

—Worñee bii mbañ xaa wnee xuuy go, chëb xaa nii tse nii loxo tson kpidz lëe xaa kpañ. ⁶⁴ Por ngo, lëe noo syoopnee lool parñee kxaaloo xaa nii kyënap chu paa axte ksa tson kpidz. Por toontlaa tsilii xpëëdscuel xaa xcuerp xaa leñ paa wor kyool aan loxsye ngo këb xaa lo meñ nii lëe Jesús pañ. Aan ndalyre meñ nii jkëëti xaa que meñ nii pkëëti xaa klo.

⁶⁵ Tsigo lëe Pilat chëb:

—Lëe soldad nche ske. Kol tsini xaa parñee kyënap xaa chu paa.

⁶⁶ Lëe xaa kwey, aan lëe xaa kwloo tu señ lady kyo nii xoob chu paa, ni lëe xaa psaan soldad parñee kyënap soldad.

28

Lëe Jesús xpañ

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tsiñee lëe tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kwtedy, lëe María Magdalena ni lëe stu Mariy kwey chu paa wor silytoo. ² Aan kolpsyee lëe tu xu dox bni, porñee lëe tu xangly Dios byety kpaa, aan lëe xaa kwtoob kyo nii xoob chu paa. Loxsye ngo lëe xaa kwsob lady ko. ³ Xpibëly angly ko sinak tu xbëly yë nkwsiy ni nguitsy xab xaa sinak nguitsy kyeg. ⁴ Tsiñee lëe soldad kon angly ko, lëe xaa ptsyeb aan lëe xaa pkyey. ⁵ Lëe angly chëb lo kwnaa go:

—Ktsyebty to, por nanaa nii Jesús nii kwë lo crusy xyub to. ⁶ Per kindy me nu. Lëe me pañle. Kol kuy gaanoo nu pxoob me. ⁷ Sinusy kol kyey aan kol këb lo xpëëdscuel me nii lëe me pañ, ni kol këb nii klo me ktsiñ Galilea. Siko ktsiil me xpëëdscuel me. Tiits re syelynin lo do.

⁸ Lëenlëdy lëe kwnaa go bi chu paa. Lal xtsyeb me, lal xle me, per lëe me sikni tiits lo xpëedscuel Jesús. ⁹ Aan lëe Jesús byaklo lo me ni lëe xaa pkëeptyux me. Lëe me big lo Jesús aan lëe me psoxib lo xaa ni lëe me kwteetsy niy xaa.

¹⁰ Lëe xaa chëb:

—Ktsyebty to. Kol tsikni tiits lo xpëedscuelaa parñee tsi me Galilea, aan siko ktsiil noo.

Nii bitiits soldad lo meñ

¹¹ Mentre lëe kwnaa go sikni tiits, lëe bla soldad nii kwënap chu paa kwey leñ kyedzy, aan lëe xaa bitiits lo xaa nii xñabey lo pxosy kchësy nii kon xaa. ¹² Tsigo lëe xaa nii xñabey lo pxosy kunee lo xaa kol nii xñabey parñee kutiits xaa dyon xa kuuñtsyey xaa. Aan nroob tumi pteedy xaa lo soldad, ¹³ per lëe xaa chëb kazh lo soldad:

—Deelñee kñabtiits meñ lo do kol këb nii kyool, mentre nche nixyesy to, lëe xpëedscuel Jesús biidxi xcuerp xaa. ¹⁴ Aan deelñee kon xtisyo, lëe noo kñee lo xaa parñee pe kuñdy xaa lëe do.

¹⁵ Lëe soldad kwnaasy tumi go, aan lëe xaa bitiits nii chëb xaa xñabey go. Por ngo, axte natiemp xniladzy meñ Israel nii bitiits soldad.

Xilkëeb Jesús

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Lëe ksa tsiiptub xpëedscuel Jesús kwey tu kiy nii sob Galilea, por siko chëb Jesús nii kwës Jesús xaa. ¹⁷ Aan tsiñee lëe xaa kon Jesús, lëe xaa psoxib, per no xaa pkan kik. ¹⁸ Lëe Jesús chëb lo xaa:

—Lëe Dios pso naa parñee kñabeyaa kpaan ni kñabeyaa lo kislyu. ¹⁹ Kol tsi tyub lo kislyu aan kol kluuy xtitsaa lo meñ. Ni kol kchoobnis meñ nii kniladzy xtitsaa con xtiitspey Tat Tios, ni xtiitspey xiñ xaa, ni xtiitspey Kyalbini Ntson. ²⁰ Ni kol këb lo meñ kuuñtsyey meñ kchë nii bluyaa

lo do. Pe tsinidy kik to, por tugak kaknin lëë do axte tse
nii lëë kislyu nitylo.

**Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el
zapoteco de Quioquitani**
**New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí (MX:ztq:Zapotec,
Quioquitani-Quierí)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Quioquitani-Quierí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Quioquitani-Quierí

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 19 Nov 2020

b875d83b-1345-50dd-9fb2-879c17bf285a